Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

ШОАТТА, 1 апрель, 1967 шу. № 38 (4363). Мах 2 кеп.

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

«ГРОЗНЕНСКИЙ РАБОЧИЙ» ГАЗЕТА РЕДАКЦЕГА

Советски Союза Коммунистически парте областной комитето, Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически республика Лакхехьарча Совета Президиумои Министрий Советои дІайха моаршал а лу, дег тІара даьхъала а ювц газета редакцеи издательстваи коллектив а хІаьта иштта болхлойи юртареи корреспонденташ а, «Грозненский рабоче» авторски актив а из дешараш а газета эггара хьалхара номер кепатеха араьлннача дийнахьа денз шовзткъе итт шу дизарцеи цунна Къахьегама ЦІеча Байракха орден яларцеи дувзаденна.

Коммунистически партеи Советски правительстваи республика къахьегамхошта хьалхашка увттадаь декхараш кхоачашдеча областной партийни организаце деналера гІонча долаш хьаденад «Грозненский рабочий» яха газет укх 50 шера. Доккхий хІамаш карагІдийннад газета Нохч - ГІалгІай чу Советски Іаьдал оттадар, граждански тІом дІабаьнначул тІехьагІа халкъа боахам юхаметтаоттабара, къахьегамхой оарцагІбахар, индустриализации коллективизации яра ленински идеяш кхоачашъяр, халкъий доттагІал чІоагІдар духьа лоаттабеча къовсаме. Сийлахь-боккха Дай-мехка тІом лаьттача шерашка фашизмаца лоаттабаьча къовсаме, тІом дІабаьнначул тІехьагІа гІирсаш хьалдеча шерашка, къахьегамхошта коммунистически кхетам балара гІулакха.

Деррига советски халкъа а санна, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизара баха боаггІача тайпара накъбахьа нийчлуш ба вай республика къахьегамхой. Журналистий декхар сенах латт аьлча, из латт, Советски Іаьдал латтача шерашка советски халкъа карагІдийнна хІамаш, хІама кхоллаш бола социализма низ кІоаргга а къаьгга а хьахьокхарах, КПСС XXIII-ча съездо хьалхашка оттадаь декхараш толаме кхоачашдара дукха адамаш оарцагІа а доахаш, цар творчески инициатива кІаьд ца пуш дегІаккхувларах.

Хьинар долашагІеи хьалхашка латта декхараш кхоачашдара дукхагІа тІаберзабаьн лелабе беза «Грозненский рабочий» яхача газето къахьегамца, социалистически общежите нормашца коммунистически гІулакх хургдолча уйланца, марксистско-ленински мировоззрено, халкъий доттагІала, советски патриотизмаи пролетарски интернационализмаи уйланца къахьегамхой хьалкхебара ше беш бола болх.

КПСС обкома, Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумаи Министрий Советаи лов «Грозненский рабочий» яхача редакце коллективо, болхлойи юртарчеи корреспонденташа шоай творчески къахьегаме, вай Даьхе дІахо тоаяр духьа, коммунизм котъяьнхар духьа лоаттабеча къовсаме керда доккхий толамаш дахар.

КПСС НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМ — НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ — НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Г. И. ГУЛИЕВНЕИ Г. А. ЕРШОВНЕИ РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ

Советски кепайоазоне дика болх барах а «Грозненский рабочий» яхача газета 50 шу дизарца дувзаденна а РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла

Гулиев Георгий Ивановича — «Грозненский рабочий» издательства типографе фотоцинкографа.

Ершов Григорий Антоновича — «Грозненский рабочий» яхача газета редакце отдела заведующена.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **М. ЯСНОВ.**

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **С. ОРЛОВ.**

Москва, 1967 ш. 30 март.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

«Грозненский рабочий» яхача республикански газета журналисташта, полиграфисташта, штате боацача корреспонденташта Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах.

Советски кепайоазон тІа дика болх барах а «Грозненский рабочий» яхача республикански газета хьалхара номер араяьннача дийнахьа денз 50 шу дизарца дувзаденна а Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Абдурзуков Іаьлийна — Грозненски района «Атагинский» яхача совхоза шоллагІча отделене управляющена. «Грозненский рабочий» яхача газета штате воацача корреспондента.

Авдеев Алексей Дмитриевича — «Грозненский рабочий» яхача газета редактора.

Байбик Вера Ивановнайна — «Грозненский рабочий» яхача газета редакце пропаганда отдела заведующена.

Глазкова Светлана Александровнайна — «Грозненский рабочий» яхача газета издательства типографе верстальщицайна.

Гольдман Михаил Вульфовича — «Грозненский рабочий» яхача газета редакце юрта боахама отдела заведующена.

Дакаев Хамбе Ахьмада — Надтеречни юкъерча школа хьехархочоа, «Грозненский рабочий» яхача газета штате воацача корреспондента.

Игрицкий Борис Васильевича — «Грозненский рабочий» яхача газета хьалха хиннача редактора.

Коптев Василий Антоновича — Къахьегама ЦІеча Байракха орден леладеча Грозненски мехкдаьтта института преподавателя. «Грозненский рабочий» яхача газета штате воацача корреспондента.

Мальсагов Шимоахий Ахьмада — «Грозненский рабочий» яхача газета редакце специальни корреспондента.

Новиков Николай Федоровича — Къилбаседа - Кавказски машиннаькъа Грозненски отделене воккхагІа волча диспетчера заместителя, «Грозненский рабочий» яхача газета редакце штате йоацача сектора заведующена.

Самарин Федор Ивановича — «Грозненский рабочий» яхача газета хьалха хиннача редактора.

Соколовский - Барабаш Василий Феликсовича — «Грозненский рабочий» яхача газета редакце советски строительства отдела заведующена.

Сороко Петр Ефимовича — «Грозненский рабочий» яхача газета хьалха хиннача редактора.

Ткач Григорий Ефимовича — «Грозненский рабочий» яхача газета редакце письмой отдела заведующена.

Ткачев Владимир Ивановича — «Грозненский рабочий» яхача газета издательства типографе стереотипера.

Шелег Степан Становича — «Грозпромстрой» яхача треста № 2 йолча гІишлой - монтажни управлене постройкома председателя. «Грозненский рабочий» яхача газета штате воацача корреспондента.

Якубов Илья Аврумовича — «Грозненский рабочий» яхача газета издательства директора.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **И. АЛМАЗОВ.**

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Г. СКЛОКИН.**

г. Грозный, 1967 ш. 30 март.

Цар цІераш газеташ тІа ца ювле а, уж арахецаш къахьегаш ба линотиписташ. Укх сурта тІа шоана бІаргагу «Грозненский рабочий» издательства типографе линотипни цехера болхлой (аьрдехьара аьттехьа): П. М. Евсюков, смена мастер, И. Д. Будера, линотипист, И. Д. Колесник, воккхагІ вола мастер, Л. В. Писнунова, М. М. Колесник, Н. Д. Морозова, линотипистaш.

И. Плиева сурт.

ОАШ ТВОРЧЕСКИ ТОЛАМАШ ДАХАР ЛОВ ТХОНА

«Правда» редакционни коллеге дег тІара даькъала бувц «Грозненский рабочий» яхача газета журналисташ, авторски актив, из дешараш хьалхара номер араяьннача дийнахьа денз 50 шу дизарца.

Нохч-ГІалгІайчен партийни организаце деналера орган «Грозненский рабочий» яха газет боккхача лоархІаме хила а хиннад, хІанз а да автономни республика къахьегамхошта коммунистически кхетам балара, боахами культуреи дегІаккхувлара декхараш, КПСС XXIII-ча съезда исторически решенеш кхоачашъе уж оарцагІбахара. Оаш, деза новкъостий, вай Даьхе дІахо тоаяр духьа коммунизм котъяккхар духьа лоаттабеча къовсаме беркате болх бар а керда творчески толамаш дахар а лов тхона.

«Правда» редакционни коллеги

«Грозненский рабочий» яхача газета хьалхара номер араяьннача дийнахьа денз шовзткъеи итт шу дизар — газета журналистий, авторски коллектива, шун. из мел дешарий доккха цІей. ЦІаьца, деза новкъостий, сийлахьча юбилейцей Даьхен доккхача совгІатацеи — Къахьегама ЦІеча Байракха орден яларца дувзаденна известинцаша шоашта дег тІара боаккха ловца. Керда творчески толамаш доахалда оаш коммунизм кхоллар духьа беча беркатерча балха тІа.

«Известей» редколлеги.

Деза доттагІий! Дег тІара даькъала дувц оаха шо сийлахьа шовзткъе итт шу дизарцеи доккха правительственни совгІат даларцеи. Юбилейни шера «Грозненский рабоче» ерригача коллективо доккхий толамаш дахар лов тхона творчески къахьегаме. халкъа боахам айбар, вай Даьхе тоаяр духьа лоаттабеча къовсаме.

«Сельская жизнь» яхача газета редакци.

«Грозненский рабоче» 50 шу дизарцеи доккха правительственни совгІат даларцеи цун журналисташ дег тІара даькъалабувц Кердаларий Кепайоазон Агентства правлене. Оаш, деза доттагІий керда творчески толамаш дахар, шун журналистски аьттувнаш дувлар, Вай Даьхен ираза духьа сийлахьа гІулакхаш шоана карагІдувлар лов тхона.

Б. БУРКОВ,
Кердадарий Кепайоазон Агентства правлене председатель.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТАГАРА, СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМАГАРА, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТАГАРА

КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето чІоагІа хала а хеташ хоам бу советски халкъага, эскареи флотеи тІемахошка, 1967 шера 31 марта ший 69-ча шера вовзаш вола паччахьалкхен деятель, СССР тІема низаш хьинаре хьалдаьрех цаІ вола гІорваьнна советски полководец, КПСС ЦК член, СССР Лакхехьарча Совета депутат, Советски Союза Шозза Турпал, СССР оборона министр, Советски Союза Маршал Малиновский Родион Яковлевич дуккхача хана денз хиннача халача лазарах кхалхар.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ
СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ
СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

«ГРОЗНЕНСКИЙ РАБОЧЕ» 50 ШУ ДИЗАРА ХЕТАЯЬ ТОРЖЕСТВЕННИ СОБРАНИ

Селхан КПСС обкома политпросвещене ЦІен зале партийни, советски, общественни организацей, республика журналистийи рабселькорийи торжественни собрани хилар «Грозненский рабочий» яхача газета 50 шу дизара хетаяь.

Торжественни собрани хьаелл КПСС обкома хьалхарча секретара С. С. Апряткина.

Нов. Апряткина къамаьл де дош лу «Ленинан некъ» яхача газета редактора Х. А. Мехтиевна. Цо предложени лу КПСС ЦК Политбюро состав юкъе а йолаш торжественни собране сийлахьа президиум харжа аьнна. Даьхлаь тІоараш а тохаш тІаэц из предложени, берригаш а хьалгІовтт.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара нов. Склокина Іодеш Нохч-ГІалгІай АССР къахьегамхошта коммунистически кхетам балара, боахами культуреи дегІаккхувлара декхараш кхоачашде уж оарцагІбахара даькъе дика хІамаш карагІдувларах а газета хьалхара номер араяьннача дийнахьа денз 50 шу дизарца дувзаденна а «Грозненский рабочий» яхача газета Къахьегама ЦІеча Байракха орден ялараx дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ.

— Йоккха сийле кхаьчай сога, — йоах нов. Апряткина, — КПСС Центральни Комитетои СССР Лакхехьарча Совета Президиумои тІалидларах из доккха правительственни совгІат са дІадала дезаш хиларца.

Редакце байракх бе а йоаллаш, улув ассистенташ а болаш сцена тІа хьалтІаьоал газета редактор нов. Авдеев. Нов. Апряткина, торжественни собране дакъа лоацараша чІоагІа детташ тІоараш а долаш, «Грозненский рабоче» байраккхах дІаделл доккха совгІат.

Цул тІехьагІа нов. Апряткина Іодеш «Грозненский рабочий» яхача газета редакцега КПСС обкомо, Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумои Министрий Советои дахьийта моаршал. Моаршал тІара дІайха дешаш массане а къоабаллеш тІаэц зало.

«Грозненский рабочий» яхача газета 50 шу дизарах доклад йир газета редактора нов. Авдеева.

ЛЕНИНСКИ ПАРТЕ БАЙРАКХА КІАЛ

Вай вахареи къахьегамеи хІара ди Октябра сердалоно сийрдадаьккха да. ХІаьта дунен тІа эггара хьалхарча социалистически паччахьалкхен 50 шу дуза ди — советски халкъа, деррига мехкий къахьегамхой сийлахь-доккхен гІозеи цІей — гарга ме кхоач. ШерагІен къаьгагІен ярж ираз луш йола из сердал. биззагІа хьагучабоал вай Даьхен низ. хІама кхоллаш бола керда общество хьалъерий хьинар.

Ленински парте кулгалца хьабеначa, турпалерча къовсамей коталонийи ах бІаь шера наькъага юхахьежача советски халкъо доккхал а деш йоах: Сийлахь-боккхача Октябро дІадоладаь гІулакх дахаш, котдувлаш, дегІаухаш да! Из толамца дІахо хьош да Советий Мехка, вежарашха йолча социалистически паччахьалкхенашка, цун толамаша дегаш ураувттаду массайолча континентерча миллионаш болча революционни къовсамхой.

Вай парти, вай халкъ Октябра юбилейна накъадола сийлахь-доккха коммунистически гІулакх шеко йоацаш котдаргхилар революционни оптимизмаца гуш цунах тешаши, тІайоагІача ханна шаьра перспективаши планаши а йолаш. Уж планаш белгалъяьй партийни программо; хьайийлача дийнахьа денз тахан шу дузаш йолча КПСС XXIII-ча съезда решенеша.

Парти мокхаз санна чІоагІа цхьоагІо йолаш хилар, шеко йоацаш из ленински байракха тешаме хилар, керда общества хьакхоллара кхоачашъе ха хьатІакхаьча проблемаш кхетамцеи нийсеи, принципиально а гІулакхаца а къоастае ховш хилар хьахьекхача КПСС XXIII-гІча съездах лоархІамера веха хилар коммунизмага болача исторически наькъа тІа.

Марксистско-ленински хьехама, кердача хьалашта Іилманца кІоаргга анализ яра, партеи халкъои Іоальча опыта а шеррача исторически перспектива учета а дарда тІа съездо хьалхашка а оттадаьд бакъ а даьд коммунизм хьалъяра хІанзарча этапа керттера декхараш, укх гаргарча шерашка лелабе беза парте политически никъ белгалбаьб. Цо белгалдир аргІанарча пхе шера лелае езача чухьарча политика, боахами культуреи дегІаккхувлара керттера лостамаш, общественни отношенеш эргаьха тоаяра наькъаш, белгалбир партеи паччахьалкхени арахьарча политика никъ. АргІанара декхараш оттадир коммунизм хьалъяр духьа лоаттабеча къовсаме советски общество дІача хьалхакаккувлаши цунна лостам телаши бола низ хиларах тарра парти дІахо организационни идейно-политически чІоагІъяра. КПСС ЦК отчетни доклада тІа, съезда решенеш тІа йизза хьа а хьекхай, дегІа а йоала яьй нийса, бокъонца йола балха ленински стиль чІоагІъеча принципиальни лоархІам болаш йола ЦК октябрьски (1964 ш.), мартовски, сентябрьски Пленумий лоархІамегІара положенеш.

ДІадахача шера вай мехка хІамаш кхоллаш даьча гІулакхаша, дунен халкъашта юкъерча аренерча событеша дизза бакъду XXIII-ча съезде оттабаь КПСС политически никъ нийса хилар. Съездо керда хьинар айдир советски наьха, кхы а айхагІа кхотабир уж партена гонахьа. ХІаьта из дог тешадеш хьахьокх дукха ха йоацаш Советашка хиннача хоржамий итогаша, къахьегамхой политически производственни хьинар айъялара. Дерригача халкъа къовсам баьржаб мехка парте хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдар духьа, пятилетка толаме кхоачашъяр духьа.

Экономика даькъе парте низаш тІадерзаду ерригача общественни производства эффективность лакхъяра, хІаьта цо хьалхара беркате результаташ а ду. Экономически дегІаахара темпаш сихъеннай. Съездо пхе шера лаьрхІача Директивашка оттаьча хІара шера даданеел дукхагІа хилар 1966 шера къаман доход, промышленностеи юрта боахамеи ерригга продукци, къахьегамхой реальни доходаш. Тоьал сихагІа лакхбала баьннаб халкъа боахамера пайда. 1966 шера промышленни производства план бІаьчча лаьрхІача тІеххоачашъяьй. Иштта тІеххкоачашъяьй укх шера январи феврали беттанка промышленни продукци арахецара план а. Дахача шера хьалхарча шин беттачул 9.5 процент хила мегаш лакхъеннай промышленни производство.

Вай индустре толамаш — производствана доал делга, планаш увттаелга, экономически стимулировани елга эргадаьккха тоадеш доккхий гІулакхаш чакхдахарах хьахиннар, советски наха шоай хьинар ца кхоадеш къахьегарах хьахиннар. Декхар сенах латт аьлча, из латт, уж толамаш дІахо чІоагІдарахи дегІакхувларахи, массадолча хьокхамашта пятилетка шоллагІча шера план тешаме кхоачашъелга Іалашдарах, тІакха цунах хургья бІаьрчча хьайийцача пхе шера программа кхоачашъяра йола дика лард.

Промышленность дІахо дикка лакхъялара, общественни производства эффективность айялара лард — технически из дика кийчъяр. Іилмана карагІдаьннарех мамогга дукхагІа пайда эцар, къахьегама овсарле лакхъяр. ХІанз чакхйоаккхаш йолча экономически реформо хьахулийт цу гІулакха аьттув бола хьалаш. ЛоархІаме да парте оттаяь социалистически доал леладара принципаш тІагІертта чакхъяхар, из да пятилетка экономически социальнии декхараш кхоачашдара хоаламболлаш дола хьал. Цунна гІаертае еза денна партийни организацеш, паччахьалкхени боахамеи органаша еш йола уйла.

Укх тІеххьарча шерашка дукха хІама даьд юрта боахам айбара, из дегІаахара тешаме лакха темпаш Іалашъяра. Юрташта парте оттаяьча экономически политиках ког гІортолга а еш, лаьтта леладара культура лакхъе, хьувкъам совбаккха, хьайбай продуктивность айе, юртбоахама продукташ яхарга дІабода мах лохбе гІерт колхозаши совхозаши. ДІадахача шера дикка дукхагІа яьхай юртбоахама продукташ, кхоачаши тІеххоачаши яьй уж паччахьалкхенга йохкара планаш, тоаденнад колхозийи совхозийи боахама гІулаккаш. Общественни производство чІоагІъяра дарда тІа наьха материальни безам совбаьннаб, айденнад цар къахьегама хьинар. ХІанз бІаьстан юхье хІамаш дІаера цика кийчо е а уж дика дІайийна иха а, цхьайолча районашка хаоттама хьалаш во хилар бахьан долаш тІакхаьча халонаш толаме тІера яха, ялатийи кхыча культурайи хьувкъам лакхбелга Іалашде гІерташ ба уж.

Вай Даьхе — Іаламате доккхий керда гІирсаш. КПСС XXIII-ча съездо оттаяь, капитальни гІирсаш хьалдара шерра программа кхоачашъяра лоархІаме хьал да шеррача социалистически воспроизводствана. Цунна министерствайи ведомствайи, партийни организацей, Советий, профсоюзий, комсомола къаьстта уйла кхы а цІаькха тІаерзаю капитальни гІирсаш хьалдеча хинна цІенхаштта кхоачамбоацараш хІанз укх сахьата дІадаханза доланзь а. КПСС Центральни Комитето, Советски правительства цхьалола гІулакхаш чакхдоах гІишлошъяра деш йола кулгал эргадаьккха тоадара. Уж гІулакхаш чІоагІде деза хІара гІишлоне гІулакх эффективнегІа вІаштІехьлаккхарца.

Вай парте теркама юкъамоттиге латт халкъа вахара боарам лакхбара, советски наьха быт тоаяра дешаш. Ховш мадарра укх тІеххьарча шерашка кІезига хІама даьдац къахьегамхой хьал-торо сихагІа айелга Іалашдар духьа. Сихъеннай бахача наха хІара сага сих лоархІаш реальни доходаш лакхъялара а хІаьта иштта болхлойи гІулаккхерча наьхеи алапеш лакхдалара а темпаш. Баха нах дикагІа Іалашбу кхачани промышленни товарашца. Цунца цхьана бІаргагу, масала, цхьадолча товарашца Іалашбара даькъе йолаш йола халонаш. Промышленни изделеш дукхагІа арахецаш яле а, парех дукхагІа хоатташ долча цхьадарашпа хІанз а биза кхоачамбеш бац. ХІана уж товараш дукхагІа хьадара чакхйоахаш йоккхий мероприятеш я.

Керттера лоархІам бу чуІе цІеной дукхагІа хьалдара. Алхха укх тІеххьарча шин шера кердача квартирашка чухайна е шоай чуІе моттигаш тоаяьй 22 миллион хІана вай аьнна волча саго. ЧуІе цІеноц хьалдара боарам укх шера кхы а 14 процент лакхлуш ба городашка, болхлой поселкашка, совхозашка. Къахьегамеи бытеи хьалаш тоадеча боккхача лоархІаме хила дезаш да болхлойи гІулакхера нахи салоІаш ши ди а долаш пхе дийнахьа болх беча кІирага боахилга.

КПСС XXIII-ча съездо, цун решенеша, парте беча боккхача политически организаторскии балхо чІоагІа влияни ю вай вахара массе оагІонна. Экономика, Іилма, культура дегІаккхувлара нийсса эргайоахаш тоаю социалистически демократи, къахьегамхой хьинар айлуш да общественни гІулакхий ерригача сферашка. Ший беркат ду советски патриотизма, пролетарски интернационализма СССР халкъий доттагІала уйланца хьалкхебеш советски наха массе оагІорахьара коммунистически кхетам луш беча балхо.

Кхы а дукхагІа лакхбеннаб кулгалдеши лостам телаши бола парте лоархІам, кхы а дукхагІа лакхъеннай наха юкъера цун авторитет. Халкъо раьза хинна белгалдоах Центральни Комитето, съезда решенеща хьалхле а делаеш, мехкара деррига партийни, паччахьалкхен, общественно-политически вахар дегІаахара доккхача хьинарцеи дерригІен лостам телаш хилар.

Ленински нормаш чІоагІ а еш дегІа а кхувлаш, парте йоакхо ю балха тІа коллективноста принципаш эргайоахаш тоаяра, парте чухьара демократи, критика, самокритика йоаржаяра, коммунистий авангардни лоархІами тІадиллача гІулакха хьалхара цар бехктокхами чІоагІбара, къахьегача дукхача адамашцара партийни организацей бувзам чІоагІбара. Моттигера партийни комитеташи организацеши кердача декхарий боарамга кхоачадеш айде гІерт кадраш хьахоржилгеи хьалкхеелгеи, тІадилла гІулакх мишта кхоачашду хьожилга, шоай деррига организационни идеологически гІулакхаш. Цунах латт боахами культуреи хьалъеча толаме кулгалдара лард.

ЧІоагІа а деррагІа а чакхбоахаш ба арахьарча политика ленински никъ. Вай партеи паччахьалкхенои дунен халкъашта юкъерча чоалханерча хьалашка кхоачашду КПСС XXIII-ча съездои КПСС ЦК декабрьски (1966 ш.) Пленумои хьалхашка оттадаь лоархІамегІара арахьарча политика декхараш. Ленина васкеташта тешаме йолча парте нийсса кхоачашду ший интернациональни декхар, деррига низаш тІадохийт социалистически система кхотаеннеи низ болаши хулга чІоагІдара; марксизма-ленинизмаи пролетарски интернационализмаи принципий дарда тІа дунен халкъашта юкъера коммунистически болхлойи болам кхотабара. КПСС-о хьаллоац капиталистически доала духьала пролетариато лоаттабу революционни къовсам, хьаллоац колониальни Іазапаи неоколониализманеи духьала, къамий кортамукъале бахьан долаш къовсам лоаттабеш дола халкъаш.

Советски паччахьалкхен арахьара политика — империализмана духьала, халкъий машар, кхерамзле, доттагІал бахьан долаш, социализми коммунизми хьалъяра аьттув бола арахьара хьалаш хилийтар духьа хьинаре лоаттабеча къовсама политика. Цу гІулакха хетаь яр СССР-ои вежарашха долча социалистически мехкашеи укх тІеххьарча хана чакхъяьха дукха политически акцеш. Социализма мехкаша дунен событей лелама еш йола влияни даим лакхлуш я, дунен халкъашта юкъера цар позицеш чІоагІа а дІахо чІоагІлуш а я.

Дунен халкъашта юкъе шерагІа хьаллоац США империалисташ гІаьрахой хьисапе тІахьийлхача вьетнамски халкъа нийсхои гІулакх. Советски Союзои социализма кхыча мехкашеи гІулакхаца хьахьокх турпалерча вьетнамски халкъацара шоай солидарность, массе оагІорахьара цунна новкъостал а деш.

Вай партеи халкъои довргьяц Советски Союзаи кхыча социалистически паччахьалкхенаштеи духьала дунен коммунистически болама, къовсам лоаттабеш йола Вьетнам хьаллацара даькъе цхьоагІонца чакхдоаха гІулакхаш бухдахара духьала ерзаль йола Мао Цзэ-дунеи цун группаи авантюристически политика. Советски халкъо цхьанна а наькъаца тІаэцац хІанзарча пекински кулгалхой великодержавни, барт эгІабеш йола политика, марксизмаца-ленинизмаца юкъа цхьаккха хІама доацаш из хиларах тарра. Цхьабакъда, вай мехка цхьанне а цхьатара нийсбац Мао Цзэ-дуна группеи китайски халкъи. Вай теш, цхьа ха а ена, шоай мохк Советски Союзаца, кхыча социалистически паччахьалкхенаща, социализмаи къахьегамхой дунен халкъашта юкъерча солидарностеи хьашташа из дІадеххача тайпара, доттагІали юкъара гІулакхаши леладара наькъа тІа баккхара — китайски коммунисташта, китайски халкъа низаш корадоагІаргхиларах.

Укх тІеххьарча шерашка кхы а дукхагІа лакхъеннай дунен халкъашта юкъера вай Даьхен авторитет, кхы а дукхагІа чІоагІ а деннад дийба а дийбад цун экономически оборонии низаш. Советски наха дика кхетаду, КПСС XXIII-ча съездо хьалхашка отталаь декхараш, пхе шера заданеш толаме кхоачашъяро коммунизмага болача исторически новкъа гІолла керда боккха гІа баккха йиш хулийтаргхилар. Коммунистически парте дегаш ураувттадеш болча цар дерригача халкъа юкъара социалистически яхь йоаржаю Октябра 50 шу дизара сийна. «Юбилейни шера — хьинаре къахьегам!», «Юбилейни шера — лакха хьувкъам!», «Улув — тІехьавусаш цхьаккха а кургвоацаш!», «Низаши рузкъеи дІа кІезигагІа а дохийташ кхоачашъергья план!» — уж я яхь лелаерий девизаш.

Доккхий, чоалхане декхараш да вайна хьалхашка латтараш. Цхьабакъда, советски халкъ бІубенна хьеж кхоаненга. Иштта хургдолчох тешаш хилара дарде латт вай йоккхийча тороний нийса учет, партеи халкъеи цІаккха а кхоачалургдоаца творчески низаш. Вай дІахьалхайшкахьа дуг сийлахь-воккхача Ленина хьаьвча, марксизма-ленинизма революционни хьехамца кийчъеннача, адамашца айхха ювзаеннача, керда общество хьалъяра даькъе кулгалдара йоккха опыт Іоаьча парте. Ленински парти коммунизм бахьан долаш коталонца лоаттабеча къовсаме тохкамах чакхъяьнна ший организатор а политически баьчча а йолга хов советски халкъа.

1967 шера 29-ча мартера «Правда» передовая.

ХАНАЛ КХО ДИ ХЬАЛХА

ДІадахача шера Ерригсоюзни социалистически яхье массехказа хьалхара моттиг яьккхар Грозненски химически комбината коллективо. Укх шера а уж къахьегама темпаш лох ца йолийташ болх бу цо. Товарни продукци арахецара квартала план 27-ча марта кхоачашъяьй, хІаьта ерригa продукци арахецара план 28-ча марта кхоачашъяьй.

Спирт арахецара квартала план кхоачаш а яь юхе дисача массехк дийнахьа дукха продукци арахеца дерхІ В. М. Дронкин керте латтача № 32 йолча неха коллективо.

Н. КОСТЫРИНА,
инженер - экономист.

ДАЬХЕННА — ДУКХАГIА «IАЬРЖА ДОШУВ»!

МАЛГIАБИКА МЕХКДАЬТТАХОША — ДЕЗАЧА ЦIЕЙНА

СОВЕТСКИ IАЬДАЛА 50 ШУ

«МАЛГОБЕКНЕФТЬ» мехкдаьтта промыслови управлене производственни а экономически а хьоькхамашка диллача тIеххкхоачашйир кердача пятилетка хьалхарча шера план.

Бурув деттара шинна а контора даьттан ченашка проходка яра план тIеххкхоачаш а яь планал совгIа 2750 метр кIоаргал долаш бурув техар. Бурув деттараша промыслашка дIаелар лакха дебит йола 8 скважина.

ДIадахача шера мехкдаьтта доаккхилга цул хьалхарча шерарчунца нийсдича 227 процент лакхделар, хIаьта планал совгIа Даьхенна дIаделар эзараш тоннаш мехкдаьттеи 9,5 миллион кубометр гаргга гази. 802 эзар сома планал совгIа пайда а беш чакхдаьккхар пятилетка хьалхара шу.

ХIанз «Малгобекнефть» НПУ хIара дийнахьи буси бIаьш эзараш сома маьха продукци тел.

1966 шера 1-ча июле дена планированеи экономически стимулированеи кердача хьалашка болх бе доладаларо «Малгобекнефть» мехкдаьтта промыслови управленега торо хIилийтар из шу чакхдалалехьа 756 эзар сом предприяте фонд вIашагIтоха. Царех материальни поощрене совгIаташ далара (фондана — 285 эзар сом, хIаьта социально-культурни мероприятешта — 202 эзар соми, производство дегIайоалаяра фондана — 269 эзар соми хьожадир).

Болхлой алапи поощрене фондацар дар а тIаккхетар бахьан долаш шоллагIча ах шера 11,5 процентага кхоачаш лакхделар.

Алапи лакхдаларо мехкдаьтта промыслови управлене болхлой керттера производственни фондаехи ахчан торонехи дикагIа беркат даргдолча тайпара пайда эцара уйла е баьхар, лакхбир цар шоай бехктоккхамал, цунца цхьана тоаелар производства эстетика, кхерамзлен техника хьал, дикагIа хила яьлар арахеца продукци. Иштта да тха 1966 шерара балха хьоькхамаш.

Планированеи экономически стимулированеи кердача хьалашка болх беш дIадахача шера цхьаццайола халонаш а нийсъелар «Малгобекнефть» НПУ коллектива, гучаяьлар пайда ца эцаш йола производства чура торонаш.

1967 шера тхоашта хьалхашка декхар оттадир оаха: пайда ца эцаш хиннача дерригача кхоачамех бизза пайда эца, кердача хьалашка довлаш нийсъенна халонаш эшаяра, Советски Iаьдала 50 шу дизара — юбилейни цIейна даха мадоаггIара дикача производственни хьоькхамашца накъадахара управлене ерригa коллектив оарцагIъяккха.

ТОРОНАШ ЛЕХ

Дикача производственни а экономически а хьоькхамашца доладир «Малгобекнефть» НПУ кердача пятилетка шоллагIа шу.

1967 шера хьалхарча шин бетта мехкдаьтта даккхара план тIеххкхоачашъяьй. Планал совгIа итташ эзараш тонн мехкдаьттеи гази яьккхай. Мехкдаьттага дIадоадар 5,4 процент чухнахьа даьккхад. Шин бетта паччахьалкхенна 7 миллион сом гаргга пайда баьб, планал совгIа тIеххийттад 291 эзар сом.

Кхаь а промысла коллективаша ритмично, рентабельно, цхьатарра къахьегама хьоькхамаш долаш болх бу.

Мехкдаьтта даккхара боарам лакхбара а цун план тIеххкхоачашяра а юкъе доккха дакъа лоац, мехкдаьтта доахарашка лакхадебитни кIеж етта кхо скважина хьаеннача мехкдаьтта доалла моттиг лохаш кIоарга бурув деттача 2-ча контора бурувдеттараша.

Кердача 1967 шера кхаь а промысла балха хьоькхамаш дика хилара керттера маIан — промыслай коллективаша цхьоагIа тIагIертта къахьегалга, болх дика вIаштIехьбаккха а ле дезаш, шоашта хьалхашка этта декхараш творчески кхоачашде ховш промыслай заведующеш Паук Марина Яковлевна, Албогачиев Хьасана Ахьмад, Панфилов Борис Петрович хилар.

Укх шера шин бетта 13 геолого-технически мероприяти чакхъяьккхай. Цар торо хилийтай совленагIа 2,2 эзар тонн гаргга «Iаьржа дошув» даккха. Духхьала № 824 йолча скважина забойна кислотни обработка яро дийнахьи буси доаккхача мехкдаьттана 30 тонн тIаккхийтар. Цу кIоаргIача скважина болх дика вIаштIехьбаьккхар скважинашта капитальни ремонт яра участка начальника нов. И. А. Коковеи мастера нов. Арьковси.

Тха экономике дикка дакъа лоац конторайи цехийи рационализатораша. Шин бетта балха юкъейихьача 54 рационализаторски предложенех шера 27 эзар сома пайда боал.

«Малгобекнефть» НПУ болх беш я экономически анализа лаборатори. Доккха новкъостал ду цо тхона пайда ца эцаш дола производства чура кхоачамаш гучадахара а пайда баргболча оагIорахьа уж лостаяра а. ХIанз бурув деттача шин контора, транспортни конторе, электромонтажни хица Iалашо ечеи цехашка доккхий балхаш деш я из. Кастта технико-экономически совете дувцаргда лабораторе балха тIа зеденнараш. Лабораторе доккха новкъостал дир планированеи экономически стимулированеи кердача хьалашка болх бе тхо довлача хана а. Цо еннача предложенеех, рекомендацеех ца эшаш йолча оборудованенен материалаштеи реализаци йир, йисар тIера дIаяккхар бахьан долаш 1 миллиони 286 эзари сом пайда кхаьчар мехкдаьтта промыслови управленега.

Дика дIаболабаьб ший болх «Малгобекнефть» управленерча нов. Белхароев керте латтача къахьегам Iилманца вIаштIехьбоаккхача организаце (НОТ). Кхаь а промыслеи ремонтно-механически цехеи балхий анализ яьй цо, производствера балха моттиг вIаштIехьъяккхара, балха ханах, оборудованех дикагIа беркат даргдолча хьисапе пайда эцара гIулакхаш тохкаш. НОТ къахьегама овсарле лакхъяра дешa чIоагIа новкъостал де деккарийла я. Цу духьа НПУ кулгалхоша дикагIа говзал йола болхлой юкъе а бахийтаб, хIаьта къаьстта чIоагIа йоакхо а ю цу отдела.

Тха балха эгтара а новкъагIа да материально-технически эсала Iалашделга, транспорт, дIадахьийта ца кхувш дола мехкдаьтта чудетта совленагIа емкосташ кхоачамболлаш ца хилар, производственни объекташта тоам хилла автоматизаци яь ца хилар, автомобилий наькъаш вовча хьалаш тIа хилар.

Мехкдаьтта даккхареи цун запасаш йола моттигаш хьагучаяхареи даькъе доккхий декхараш латт НПУ коллектива хьалхашка.

1967 шера тхо декхарийла да апатски тIоанашка тохкамаш даьдовла, 1968 шера мехкдаьтта даха уж доладалийтар духьа.

НПУ коллектив декхарийла я укх шера валантински тIоанашка мехкдаьтта доалли хьажа. 1967 шера, бурув тоха доладе лаьрхIад юрски тIоанашкарча отложенешка 5 эзар метр кIоарга шин скважина, хIаьта проектни кIоаргал 6 эзар метр йолаш кхы шиненеи.

«Малгобекнефть» мехкдаьтта промыслови управлене коллективо Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизара сийна социалистически декхараш тIаийцад шера планал совгIа 13 эзар тонн мехкдаьттеи 6 миллион кубически метр гази яккха, продукцега дIадодар лох а деш 215 эзар сом ахча кходе, бурув деттара балхашка дIадодар 160 эзар сом чухнахьа даккха, 145 эзар сома пайда беш йола 324 рационализаторски предложени балха юкъеяхьа.

Тешшаме ала мегаргда, МалгIабика мехкдаьттахой коллективо 1967 шера ше тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдергда, аьнна.

С. ПЛИЕВ,
«Малгобекнефть» НПУ начальник.

КЕРДАЧА ХЬАЛАША ДIАДЕХ

ХIара предприяте план кхоачашъяр а тIеххкхоачашъяр а тийша да хIара болхлочо ше-ший декхар дизза кхоачашдарах.

— «Малгобекнефть» мехкдаьттапромыслови управлене юкъейоагIа массехк предприяти, кхо промысел, гIон йола цехаш. ЧIоагIа лоархIаме да цу ерригача предприятей экономически а технически а стимулаш боаггIача боарам тIа хилар, тIаккха ала йиш я цу предприятеша толамаш доахаргда аьнна.

Тайп - тайпара ба предприяте технически а экономически а болх, бакъда, шоайла айхха юкъзаенна я уж шаккха оагIув. Предприяте хила йиш яц алхха цхьа технически болх, е алхха экономически болх.

1966-ча шера НПУ предприятешка, цехашка экономически балха планага хьежжа цхьабола болх бир технико - экономически хьоькхамаш тоадара. Къаьстта дукха къахьийгар управлени кердача системага яккхара кийчо еш хиннача май—июнь бетташка.

Болхлой, инженераш, техникаш цу балха юкъеозара цхьа форма я хIара предприяте, цехе, промысле технико - экономически советаш, экономически анализа юкъара бюрош вIашагIйохкар. Тха управлене хадданза болх беш я 31 саг юкъевола технико - экономически совет. Цу совете дакъа лоацаш ба управлене кулгалхой, тайп-тайпарча предприятей инженераш, цехий начальникаш. Соаьха предприятешка, промыслашка, цехашка болх беш яр 171 саг юкъевоагIаш йола кхойтта технико - экономически совет, 57 саг вола экономически анализа юкъара бархI бюро. Шоай заседанешка советаша дийцар продукцега дIадодар лохдарах, материалехи оборудованехи пайда эцарах лаьца а дукха кхыдола дешаш а. Цига вIаштIехьъяьха предложенеш балха юкъеяхьарах 76 эзар сом гаргга пайда хилар.

ХIара предприяте, промысле, цехе оттаю совета е бюро кварталах бе безача балха план. Иштта план кхоачашъеш бурув деттача шинна конторашка дийцар массехк лоархIаме дош, уж балха юкъедахьарах дикка пайда баьлар. Утяжелителах шозлагIа пайда эцарах кходир итт эзар сом, дикка тоаденнад керттерча фондех пайда эцара гIулакх. Тишъенна эшаш йоаца оборудовани гуча а яьккха 150 эзар сома реализаци йир.

Дика вIаштIехьбаьккхаб технико - экономически советий болх кхоккхе промысле, №№ 1, 2 йолча бурув деттача конторашка, скважинашта капитальни ремонт еча цехе, транспортни конторе.

Н. БРОВАРСКИЙ,
«Малгобекнефть» НПУ производство вIаштIехьъяккхаран экономикан лабораторе инженер - экономист.

ЛАЬТТАН ЧЕНАШ ТЕХКАШ

Мехкдаьтта даккхара бурувдетта участок чIоагIа лоархIаме участок я. Из чоалхане професси йола нах чIоагIа сийдолаш а ба.

Цхьа дезал санна барттайна яха а ях, къа а хьег дуккхача къамех нахах латтача тха бригадо. Эшшача хана дIа-юха новкъостал ду. Цунга хьежжа дика хул доаха къахьегама толамаш.

ХIанз тха бригадага хьаеннай чIоагIа лоархIамеи бехктоккхамеи участок — МалгIабике эгара кIоаргагIа йолча скважина бурув тоха моттиг. № 880 йолча скважина бурув тохача хьинари низи ца кхо беш къахьег бурувдеттараш. Терски довкъашка юрски тIоанашкара мехкдаьтта гучадаккха дезаш декхараш да тхона хьалхашка латтараш. Скважина тоха деза бурув 5 эзар метр я. ХIанзлехьа теха бурув 2732 метр я. Цох 1374 метр бурув техад ер шу доладелча денз. Хьалхарча кварталах деррига тоха дезаш хинна бурув 1229 метр яр. Гуш махиллара кварталаплан ханал дуккха хьалха кхоачашъяьй. Бурув тохара болх кхы а сихбаь беш ба.

Тха конторерча бригадашта юкъе эгара хьалха квартала план кхоачашъяьчарех я тха бригада. Бурув тохарга дIабада мах лохбарах, къахьегама овсарле лакхъярах, электроэнерги реагенташи кхоярах кхаь бетта паччахьалкхенна кходаь ахча 160 эзар сом да. «Советски Iаьдала 50 шу» яха цIи яккхара къовсам лоаттабу бригада коллективо. Из цIи яккхара къовсам лоаттабеш я мастера Х. Халмурзиева кулгалду бурувдеттарий бригада а. Шаккхе коллективо социалистически яхь лелаю. ХIанз цу яхье хьалха латташ я тха бригада.

Ши-шегIа хьахиннадац уж къахьегама толамаш. Чурча кхоачамех бизза пайда а эцаш, хьинаре къахьег Колесников Григорий, Николенко Петр, Лынцов Николай, Андреев Павел керте латтача сменаша. Цу сменашка къаьстта дика болх беш ба бурувдеттарий гIончаш Хазбиев Хьасан, Ярыжев Зяудин, Стрельников Владимир, кхыбараш.

Иштта къовсам лоаттабу тха бригадо юбилейни шера тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара. Тхо доге тийша да Октябра 50 шу дузача денна сийленца накъагIорахиларах.

Г. ХАНТЕМИРОВ,
«Малгобекнефть» НПУ № 1 йолча кIоарга бурувдеттача контора мастер.

ДЕГАШ УРАОТТАДАЬ

УКХ ШЕРА хьалхарча деношка дена тха бурув деттараша, мехкдаьтта доахараша, транспортникаша, гIонна йолча ерригача цехий болхлоша ерригача советски наха санна, лакха айдир Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара даха мадоаггIара накъадахара йолча социалистически яхьа байракх. Еза ха гаргагIа ме гIорт лакхлу къахьегача наьха хьинар, балха темпаш.

Къахьегама овсарле лаккъяра гIаийца декхараш кхоачашдара чIоагIа новкъостал дир керда техникеи дикагIйола технологии балха юкъейоалаяро, халача балхашта механизаци автоматизаци яро, технически информацеш дика йовзаш Iомаяро, рационализацеи изобретательстваи. Шерра чакхйоах геолого-технически мероприятеш. Забойна уллувра зонаш дирача кислотаца тоаяр бахьан долаш духхьала № 793 йолча цхьан скважинера доакха мехкдаьтта 6850 тонн совдаьлар. ХIаьта кхычахьа а из гIулакх дар бахьан долаш шера 53,8 эзар тонн совдаьлар мехкдаьтта.

Лаьттанна кIалхара ремонт еча бригада леладеча компрессорни турбаш дIатIахьувзаеча АПР-2 яхача механически дIоагIа дика аттача боаккх ремонтъерий къахьегам, иштта сихъю цо цар балха процесс.

Групповой бустама установкашта дIахо автоматизаци ю. «342-2» яха автоматически установкаш а уттаеш. Тха производственникашна цхьана уж балхаш деш ба ВНИИКанефтегаз» института болхлой. ХIанзлехьа а оттаяьй установкаш кхаь групповой установке. Болхлой къахьегам эттача баккхарал совгIа, дикка кIезигъяьй зехьа йовш хинна мехкдаьттаца хьайоагIа газ.

Центоальни трапни установка шоллагIа аргIа болх бе йолаялийтача мехкдаьтта-промыслови управлене хьашташ цо дизза кхоачашдергда.

ТIоанашка искусственни низ тIа а лоаттабеш (хий, газ, фо чу а тетташ) шоллагIча методаца совленагIа эзараш тоннаш мехкдаьтта даьккхад.

Еррига кIоарга-насосни скважинаш диспетчерски телеуправленена болх беш я. ШоллагIеи кхоагIеи хий хьалъувзара йола хинасоснеш ГЧУ-61 яхача автоматизацех пайда эцаш я.

Мехкдаьтта доаккхачара технически прогресс дегIаярах дола кхы дуккха масалаш доаладе йиш яр.

Бурув тохилга — МалгIабике «доаккха» мехкдаьтта даккхара юкъиг я, хIаьта лоацца шунах тийша да хьадоаккхаш дола мехкдаьтта а техка хьагучаяьха из доалла моттигаш совъювлга а. Хадданза дегIайоагIа бурув тохара техникеи технологии, производственни процессашкара автоматизации механизации.

МалгIабика бурувдеттараша, план толамца кхоачаш а еш, бIубенна шоай балха юкъехувл керда техникеи хьалха латта технологии.

Бурув тохача зIамига диаметр йола осташ юкъедоаладар бахьан долаш дIадахача шера кходир 75,9 эзар сом ахча, хIаьта цхьанашарошечни остаех пайда эцаро торо хилийтар 88 эзар сом кходе, цул совгIа дикка сихъелар бурув тохара сухал, бурув тохача аггара халагIча балха процессаш- турбаш Iочуухийтеи чура юхахьалйоахеи сихагIа е даьлар.

Автомобильни машинаькъеи транспорте мухьаш тIадоттареи Iоdoассадареи балхашта автоматизации механизации яр бахьан долаш торо хилар дIадахача шера 270 эзар тонн мухь Iобоассабе а тIаботта а.

«Малгобекнефть» НПУ болх беш я автоматизации механизаци балха юкъекхахьара йола группа. Цо керттерча даькъе болх бу мехкдаьтта хьадоаккхача. Бакъда, бурувдеттарашта кIезига новкъостал ду группо, хIанз цхьадола балхаш де йолаенналле а. Де дезараш дукха да. Вай лакхехьа белгалдаьккхача тайпара, укх тIеххьарча цхьан-шин шера мехкдаьтта доаккхачареи бурув тохачареи технически прогресс дегIайоагIаш я.

Тха промыслай, цехий, конторай кулгалхой, болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхера нах технически прогресс дегIайоалаяра, дикагIдар, аьттув болашагIдар балха юкъедоаладара уйла еш ба.

Цхьадола кхоачамбоацараш а нийслу тха балха юкъе. Масала, телеуправлене система капитальни ремонт е езаш къаенна я, иштта хувца езаш я цхьаццайола схемаш; материалаш ца тоъарах, чакхъяханза йисай цхьайола геолого-технически мероприятеш. Йолаш йола дIа-хьа хьувза кранаш болх байта йиш йоацаш латт кабелаш, управлене щиташ, электромотораш ца хиларах, и. кх. дI.

Цу чоалханерча техникаца болх беш ба дукха нохчийн гIалгIайн. Уж ба инженераш, техникаш, операторaш, бурувдеттараш, каменщикаш, мотористаш. Царех ба балха тIа хьалха латта Албогачиев, Муталиев, Цечоев, Галаев, Бузуркиев, Хапиев, Алероев, Чертоев, Тебоев, кхы кхыбараш.

Е. САВИНОВ.
«Малгобекнефть» НПУ ПТО воккхагIвола инженер.

ХЬАЛХАРА МОТТИГ ДIАХЕЦАЦ

СОВЕТСКИ Iаьдала 50 шу дузади кердача къахьегама коталонашца белгалдаккхар духьа 1967 шера лакхара социалистически декхараш тIаийнад тха промысла коллективо.

Масала, оаха дош деннад: шера планал совгIа пхи эзари шиъ бIаьи тонн мехкдаьтта, 2 миллиони 3 бIаь эзари кубометр газ яккха, продукцега дIадодар чухнахь даккхарца 10 эзар сом кходе, керда техникеи къахьегама керда методаши балха юкъекхахьарца 96 эзар тонни шийтта геолого-технически мероприятини чакх а яьккха 250 тонн мехкдаьтта даккха; электроэнергех дика хьожаш пайда эцарца 8 эзар сом тIкъо рационализаторски предложении балха юкъе а йихьа 2,5 эзар сом ахча кходе; ремонташта юкъера ха 150 денга кхоачаш йIаьхъе и. кх. дI...

Январеи февралеи беттaшка баьча балха итогашка хьежача «Малгобекнефть» мехкдаьтта промыслови управлене карара кара тела Ше байракхи управлене промкома ахчаи хьалхара совгIатя делар тха промысла коллектива. Цу шин бетта мехкдаьттахоша планал совгIа 16 эзар тонна тIех мехкдаьттеи 10 миллион кубометр гаргга гази яьккхар, хIаьта мастера Батышева кулгалдеча шоллагIча методий цеха коллективо газ тIоанашка чутеттара план 100,2 процент кхоачашйир. Шиъ-ах процент лакхйир ерригача промысле гIоллара къахьегама овсарле, продукцега дIадодар чухнахьа даккхар бахьан долаш 175 эзар совгIа сом ахча кходир. Скважинашта ремонт яра юкъера ха 177 денага кхоачайир. Шин бетта промысле ялх геолого - технически мероприяти чакхъяьккхай. Цу гIулакхо торо хилийтар 120,5 тонн дезагIа долеи 6736 тонн дайгIа долеи мехкдаьтта даккха.

Мехкдаьтта доаккхача а шоллагIча методий а ерригача бригадашка, диспетчерски майдашка, промысла конторе, массанахьа а хила маезара тоаяь я сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара сийленца накъадахара тIахьехаш йола гойтара агитаци.

III-ча промысла ерригача коллективашка кхы тIа а дийцар укх шера керда тIаийце социалистически декхараш, деш латт дукха кийчон балхаш: оборудовани а промысла объекташта а капитальни текущи ремонт яра тIеэзаш латт цемент, жагIа, кирпичаш, кхы эша материалаш.

Ерригача промысла коллектива карагIдаьнна дика хIамаш дувцаш белгалбаха беза производстве хьалха латта операторaш И. И. Охотпе, И. Б. Мамилова, А. М. Кузнецова, И. Ф. Чуприкова, И. Н. Малевика, И. А. Лебедева, М. Медова, С. Долгиева, О. О. Ахриева, нов. Кокова бригада кхыбараш.

Шеко яц Советски Iаьдала юбилей сийна ше тIаийца социалистически декхараш тха коллективо толамца кхоачашдергхиларах.

А. АЛБОГАЧИЕВ,
«Малгобекнефть» НПУ III-ча промысла заведующи.

Сурта тIа: кхоалагIа промысле эггара дикагIа лоархIа Коков Артем Филиппович керте латта мехкдаьтта доаккхача бригадера нах.

ГIИШЛОШЪЕРАШ — МЕХКДАЬТТАХОЙ

ГIИШЛОШЪЕР - мехкдаьттахо — цу тайпара професси йола нах чубоагIа «Малгобекнефть» НПУ гIишлой-монтажни управлене. Бурувдеттарий мехкдаьтта доахачара болх дукхача даькъе тийша ба царех. Цудухьа цхьан дийнахьа а мелбалийтац гIишлошъераша шоай болх. Хадданза тIеххкхоачашъю производственни нормаш. Толамца чакхъяьккхай юбилейни шера хьалхара квартал а. Планах де мел лерхIаш хинна балхаш дикеи ханал хьалхеи йистедаьхад. Кердача МалгIабике йолаялийтай котельни, №№ 862, 865, 826 кхыйолча а меловни скважинашта обвязка а яь уж ханал хьалха болх бе йолаялийтай. Иштта мехкдаьтта доахараштай дика пайда хилар замерни установкаш шин ханнахьа эксплуатаце дIаяларах а. Цу тайпара гIишлошъераша тIеххкхоачашйир шоай план а хIаьта цу тIагIолла кхы а дикагIа лел управлене мехкдаьттеи гази яккхар, мехкдаьттахоша толамца кхоачашдир тIаийца социалистически декхараш.

Массайолча коллективаша санна гIишлой-монтажни управлене коллективо тIаийцад юбилея сийна социалистически декхараш. Цхи ди хьалхагIа кхоачашъе лерхI шера план, 1,5 процент кIезигдергда продукцега дIадодар, планах лерхIачул совгIа 0,3 процент лакхъергъа къахьегама овсарле. Уж декхараш кхоачашдар духьа ерригача торонех пайда эцаш къахьег гIишлошъераша. Къаьстта чIоагIа терко тIаьхийтай рационализаторски балхах биззагIа пайда эцара. Из белгалдаьккхад тIаийцача декхараш тIа а.

Нормаш хадданза тIеххкхоачаш еш, рационализаторски а общественни а балха юкъе хьинаре дакъа лоацаш хиларца белгалбаьнна слесарий - монтажникий бригадир П. Лучко, сварщикаш С. Серажачкин, А. Гуляев, А. Яхьяев, слесараш М. Бондаренко, В. Лагутенко, каменщикаш А. Ясиева, Н. Никоненко, С. Мержоев, Ю. Мужухаева, плотникаш Х. Боков, М. Галаев, кхыбараш а. Каменщикий, монтажникий, плотникий бригадай коллективаша хIара бетта задани 108—116 процент кхоачашъю.

Январь бетта денз гIишлошъераш мехкдаьттахой хьинаре дакъа лоацаш ба Советски Iаьдала юбилейна хетадаьча общественни хьажаре. Материалашта кхомбара, уж лораяра тIадерзадаь дар из хьажар. ХIайз укх сахьата итогаш ль лынаяц, бакъда ала йиш я цо тхона боккха пайда баьб аьнна. Боахама расчета дукхагIа уйла е баьннаб нах, дукхагIа терко ю пайда эцанза йола торонаш гучаяхара.

ХIанз ерригa коллектив къахьегаш я укх шера йистедаккха деза 28 квартира йола диаза вIаштIардаь цIа йиллача ханал тIехьа ца далийтара. ХIанззалца йоацаш я аьшкабетона панелаши башенни крани. Тха материалех уж панелаш хьае тIаийцад Грозненски аьшкабетона завода коллективо. Теша мегаргва лоацача хана из декхар цар кхоачашдергхиларах. «Грознефть» объединене кулгалхоша дургья аьннача башенни кранага а хьежаш да тхо.

Уж а кхыйола а халонаш нийслойя а гIишлошъерий коллектив бIубенна я тIаийца декхараш кхоачашдергхиларах.

К. САЛТАХАНОВ,
«Малгобекнефть» НПУ гIишлой - монтажни управлене начальник.

Кердача школе дешаш хургда бераш

Дуккхача хана денз шоайцига керда школа хьалъелга сатувсаш бар МалгIабике (кердача городе) баха нах. Юххера а из кхоачаш хиннад. 964 моттига лаьрхIа а керда хьалъяь № 18 йола школа. Цу чу дешара мел эшар долаш да, масала, школьни мастерскеш, буфет, башха - дика спортзал, тайп-тайпара кабинеташ.

Укх деношка кердача школе деша дIадолалургда бераш. Из да Советски Iаьдала 50 шу дузача юбилейна гIишлошъярхоша кийчъя совгIат.

СУРТА ТIА: школа здани.

И. Плиева сурт.

«ГРОЗНЕНСКИЙ РАБОЧЕ»— 50 ШУ

1917 шера март бетта, большевика Анисимов Николая инициативах болхлойн салтийн депутатийн Грозненски Совето «Товарищ» яха газет арахеца аьнна решени яьча хана дениз шийн биографи яхьаш хьадоагIа «Грозненский рабочий». Цо Советашта тIехьа агитаци яьй, из болхлойн салтийн трибуна хиннад, ше дешарашка хоам баьб цо буржуазно-демократически республика йолча хана большевикаша уьттадераш малагIа декхараш да хойташ.

Ераш да 1917 шера «Товарища» тIа кепатеха цхьадола документаш:

Хьалхара документ — союзаш вIашагIа ма ехкийла, собранеш ма йойла аьнна Ханна йолча правительства хьакхайкадарах РСДРП Грозненски комитета собране цунга дIахьийна протест. Анисимов Николай вар цу протеста проект оттаяьр. Хьаьха бокъонаш лораеш фе ха дара берригa новкъостий тIахьехар Грозненски комитето.

ШоллагIа документ — Петрограде Ханна йола правительство дIаяккхар къоабалдаьча Грозненски мехкдаьтта промышленни района Заводской комитетий викалий юкъарча собране 1917 шера 10 ноябрера резолюци. Цу документа тIа йоах, Заводской комитетий викалаш раьза ба шоай низ бIезанга тохабалийтарах буржуазе болата зIанараш тийдача петроградски болхлоша, матросаша, салташа яьча выступленена, Керенскеи кишкингIари правительство дIаяьнна, Iаьдал Совета бе даха.

1920 шерарча «Известей» августовски номер тIара укх тайпара хоам корабоагIа вайна:

Октябрьски революци котъяьиначул тIехьагIа 1917 шера декабре «Грозненски района болхлойн военнии депутатий Совета известеш» аьнна кхиьхке цIи тулл «Товарищах». Газета оагIонаш тIа хьахьувкхар къахьегамхоша граждански тIемеи къахьегамеи фронташка лоаттабу къовсам, кепаеттар коммунистически мировоззренена хийра йолча уйлашта духьала ерзаяь статьяш.

Тайп-тайпарча ханашка «Известеш» тIа кепатеха дар: предприятешка болхлой тIахьожам вIашагIболларах йола инструкци; Грозненски Центральни Исполнительни Комитето мехкдаьтта продукташ Советски республика центральни районашка Iокхухьилга вIаштIехьдаккхаран Грозни продовольствеца дикагIа Iалашъяран деча гIулакхех бола хоам; Михайловски (хIанз Серноводски) станицера помещикийн кулакийн лаьтташ декъарах бола хоам; ЦIеча Эскара отрядашка революционни дисциплина чIоагIъярах дола Военни Комиссариата приказ; Советски Iаьдал чIоагIдергдола мероприятеш белгалъяра Тирка йистерча къахьегача халкъий съезда III-ча сессе дакъа лоацарашка кхайкарал деш Стари промыслай болхлой митинго тIанийца резолюци, кхыдола лоархIамера документаш.

Деникинаша ханна Грозный дIалацарах ара ца доахаш соцаде дийзар «Известеш», цхьабакъда, Гикало Николая партизански отряде араювлар листовка.

1920 шу долалуш, кIайгвардейцех Грозный мукъаяьккхача хана, юха а арадувла доладелар «Известеш», хьалхагIа Грозненски — Владикавказски ревкома орган санна а цул тIехьагIа — Грозненски ревкомеи Кавказски къахьегама эскара политотделеи орган санна а.

Контрреволюце керттера низаш доьхадаьчул тIехьагIа чIоагIа уйла тIаяхийта долалу газет промышленность, юрта боахам юхаметтаоттабара.

1920 шера арадаьннача «Известей» августовски номер тIара укх тайпара хоам корабоагIа вайна:

«Мохк экономически халача хьала тIа хилар теркал а деш, Старогрозненски промыслай болхлойн гIулакхерча наьхен группо сецам баьб: цаI санна, массава а, боахам хIалак хилара духьала балха ди цхьан бетта цхьа сахьат дIаьхдара наькъаца къовсам лоаттабе оарцагIвала, хIана аьлча болхлой класса дIахора кхел цIеча фронташа оагIув болча къахьегама фронте цо ший низаш тIадахийтарах тийша я?

Цу номер тIа кепатеха ба 21 августе Грозне аргIанара коммунистически субботник деш хиларах бола хоам.

1921 шера январе дениз «Красный труд» аьнна цIи йолаш арадувл газет, цул тIехьагIа «Нефтерабочий» яхаш, хIаьта 1924 шера 7 ноябре дениз «Грозненский рабочий» яхаш.

Цу ханале дикка лакхбелар Грозненски партийни организаце лоархIамий дукхача наха юкъера цун влияни, цудухьа газета оагIонаш тIа каст-кастагIа араювла яьлар Грозне партийни вахар довзийташ йола статьяши корреспонденцеши.

ДIабаьлар граждански тIом, тIаккха кIайгвардейцаша йоагаяь промыслеш, хIалакъяь заводаш юхаметтаоттае болабелар Грозне, Нохчашкахьара, ГIалгIашкахьара къахьегамхой. Кхетадеш да, Грозненски мехкдаьтта промышленность айяра хетаяь материалаш газета тIа дукхагIа кепаетта яьнна хургйолга.

«Грознена керттердар — мехкдаьтта промышленность, яздаьд газето 1922 шера 1 январе. — Из дегIайоалаврга отта деза города деррига пролетарски низаш. Укх гаргарча ханна дола вай лозунг: «долла хIама мехкдаьттана».

ПаргIатбаьннача наха дегаш ураэтта хьегача къих башха-дика беркат доалар. Цхьаннена тIехьа шоллагIъяр йолаш болх бе йолалора юхадийнъяьча промыслай скважинаш, юхаметтауьттайора мехкдаьтта чакхдоаха заводаш, дегIайоагIар город.

«Болхлой-ахархой Iаьдал латтача укх сел йIаьха йоацача хана, — деш вай «Вай промышленность» яхача статья тIара, — юххье дениз юхаметтаоттаяьй бIарчча промышленни район. Новогрозненски промыслаш Заводской район, гIонна йола предприятеш шоайла ювзаенна я шерача а готтача машиннаькъашца… Хьалъяьй болхлой керда кхо поселок».

Советски правительства лаккхэ мах баьб Грозне пролетариато Советски Iаьдал бахьан долаш лоаттабаьча турпалерча къовсама а цун хьинарерча къахьегама а: 1924 шера 18 апреле газета тIа кепатеха бар грозненски пролетариата къулбехьен - эрсий контрреволюцена духьала 1918—1920 шерашка бе герз а делла лоаттабаьча къовсаме турпаленца дакъа лацарахи хIаьта иштта тIехьагIо грозненски мехкдаьтта промышленность юхаметтаоттаеш цо болх барахи Цlеча Байракха орден ялара хьакъехьара Советий Еррисоюзни Центральни Комитета соцам. Цу деной пафос во хьахьекхаяц цу «Нефтерабочий» яхача газета цу хана хиннача редактора Пасынок Макара 1922 шера кепатехача «Болхло» яхача ший стихотворенеца:

Кулгаш-м хилийта са мазутала,
Цхьабакъда дог-м цIерала доалл.
Къе, дегIа тIа, кога тIа дувха
доацаш хилийта —
Дунен рузкъа соца да.
Са безам боагIа кIеж етташ
санна вела,
Лаьтта кIалхара духбаккха хьаст…
Мичара, со цIаккха а кIаьдлургвац
Цхьанна хIамах тешам а са
бовргбац.

Мехкдаьттахой къахьегама гимн, болхлой курал хестаеш, революцена тешам луш буа дув санна дек уж дешаш.

Цу шерашка газета оагIонаш тIа кепа дийттача письмош тIа бувцар хьамсарча большевистски партецара, везача Ильичацара — къахьегамхой баьччацара Грозне а республика а къахьегамхой безам.

1922 шера январе «Нефтерабочий» яхача газета тIа араьлар «Ильич ма вахийта!» аьнна белггала цIи а йолаш йола йокиха йоаца информационни заметка. Цу тIа аьннадар: «23 январе, оршотдийнахьа, Инжполка I-ча клубе Генуэзски конференце балха условеш ювцаш яр Политически кружок. Дика хургдар вай Ильич санна хьаькъал долаш вола новкъост вахийтача, цхьабакъда, кхераме да вай дега ондле цу тайпарча «компанена» юкъеккийта.

Дукха къийсачул тIехьагIа, масса ва раьза а волаш, соцам бир:

— Ильич конференце ма вохийтал ва, аьнца.

«Горноболхлой союзо дIадехаячунга хьежжа», — хоам бора газето 1923 шера мае, — къахьегама биржо промыслай шоллагIча группе буровой мастера гIулакка тIа дIаязваьча Владимир Ленина (Ульянова) цIерагIа исполнени яйтай».

Грозне вена хиннача Михаил Иванович Калининага чIоагIа дездаь дIаделар Ильичага дIадала дезаш дола расчетни книжка. Мехкдаьттахоша кастта верзалва хьо аьнна ловца бахьийтар Ильичага.

«Курорте ухийтараш хержаш йолча «Грознефта» комиссе, — деш вай газета тIара, — курорте дарба де дезаш лаьрхIад Стари промыслай шоллагIча группа буровой мастера новкъост Ленина. Курортни карточка Москве Iодохьийт новкъост Калининага гIолла. Сийлахьча буровой мастера шийн цIа дита меггача минуте, из Грозне веха а шоай курорте — Горячеводске вахийта, цун цамогача кулгаи когаи дарба де а безам ба болхлойстаропромысловций»…

Грозненцаша Михаил Иванович Калинина делар нефтеперегонника расчетни книжка. Цу шерашка Грозне а Нохч-ГIалгIайчен цхьайолча юрташка а хиннаб нн. Киров, Орджоникидзе, Микоян, Ворошилов, Буденный.

«Нефтерабочий» яха цIи йолаш 841 дийнахьа арадаьннад газет. Цунна ше дешар кораваьв, цо кепайоазон цIеэскархой — 1924 шу чакхдоалаш 212 сагага дIакхаьчача рабселькорий бIарчча плеяда хьалхехьй.

ГIалгIайи нохчийн меттала «Грозненский рабоче» вежарий — «Сердало» «Ленинан некъ» яха газеташ арадувла доладалар санна йола лоархIамера событи хилар 1923—1925 шерашка республика культурни вахаре.

1924 шера 7-ча ноябрера дезача ден номер «Грозненский рабочий» аьнна цIи а йолаш яьлар ара.

1925 шера 25 мае араьялар юбилейни, эзарлагIа номер. Цу дийнахьа газета оагIонаш тIа дар газета цIерагI дайта массехк моаршал. Царех цаI ер да: «ЭзарлагIа номер араяьннача дийнахьа «Правда» яхача газета редакце новкъостий моаршал дайт «Грозненски рабочега». Дег тIара ловца болкх оаха: рабкоровски организацеш чIоагIъярга гIолла болх беча адамашцара бувзамаш кIоаргдалар ловш. «Правда» секретарь М. Ульянова».

Из хьехам кхоачаш а беш, шерагIа дувца даьлар газет рабселькорий гIулакхаш, хоадамболлаш хIама тохар кепайоазон активисташта новкъарле е гIертарашта, кулакий карах венача рабкора Малиновске дезала новкъостала ахча гулделта вIаштIехьдаьккхар.

Газето яздора дерригача советски халкъаца цхьана социализм хьалъеш боахкача грозненски мехкдаьттахой, республика къахьегамхой энтузиазмах.

«Кулакашца тIагIертта къовсам а лоаттабеш, — яхаш хоам бора газето 1931 шера 22 феврале, — Первомайски станицо областе эггара хьалха цхьатарра чакхъяьккхай коллективизаци».

«Тахан йистейоакх вай хьалхара мехкдаьтта пятилетка» яхаш хоам бора «Грозненский рабоче» 1931 шера 31 марта. Дукха ца говш кепатеха арабаьккхар грозненски мехкдаьтта промышленноста Ленина орден ялара бола ССР Союза ЦИК-а соцам.

ШоллагIчен кхоалагIчен пятилеткай шерашка йоккха МалгIабик хьайийлар мехкдаьттахоша, хIаьта из а иштта хьахьекхад «Грозненский рабоче» оагIонаш тIа. 1933 шера аьхки, скважина чура эггара хьалхара низ болаш кIеж техача хана, шийн отпуск юкъах а йита, Грозне вера Серго Орджоникидзе. Цо приказ делар МалгIабике, тIехьагIа цига город хила езаш хилар теркал а деш, мамогга сихагIа 100 буровой хьалйогIа, аьнна. Газето шерра дувцар промышленноста дешаш, мехкдаьтта доалла керда моттигаш таххарен караерзаярен, бурув тохара керда прогрессивни способаш юкъекхахьара гIулакхаш мишта лел, бурув сихагIа тохар духьа яхь вIашагIъеллар, сийлен доска тIа хьалбеттар Александр Рябов, Павел Тулаш, Иван Негоднев, Атхан Мациев, кхыбараш санна болча сийлахьча мастерий — проходчиккий цIераш.

Газето дукха материалаш хетайора юрта вахара, колхозаш чIоагIъяран тоаярах, юрта культура дегIайоалаяра. Газета листаша дувц лоаман нах мехкдаьтта промышленносте баккарах, лоаман кхалсаго колхоза производстваца юкъе, общественни вахаре дакъа мишта доли.

1941 шера июне гитлеровски гIаьрахой тийшача балхах вай Дальхен тоаденна латтача лаьтташка чу а хьаьлха юкъахбаьккхар советски халкъа маьрша къахьегам. ДIаболабелар Сийлахь-боккха Даймехка тIом.

Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой вахар, дуккхача миллионех латтача дерригача советски халкъадар а санна, тIема рельсаш тIа доал, керттера декхар кхоачашдара — моастагIа вохарара тIадерзаду. «Долла хIама — фронта, долла хIама — котало яккхара!» — уж деналера тIахьехамаш дIадалацар газета оагIонаш тIара.

1942 шера ахка. Грознена гаргагIертар немецко-фашистски полчищаш. Керте даь деналера йоазош а долаш хьаеллалу газетий оагIонаш: «Чакхбоалийтаргбац вай гIаьрахой, доадергдац вай воай цIеной сий!», «Цхьа гIа тIехьашка даргдац!», «ТIехьара цIи тIадам Iобаххалца лораергья Грозный!», «КIаьд ца луш, ца туллийташ етта моастагIчоа!», «Герз карахьа, новкъостий, вай Даьхен духьа, моастагIа эша а вь котало яккхар духьа!»

Газето шийн оагIонаш тIа моттиг лора оарцагIвоаккхаш долча писателий — публицистий Тихонов Николая, Павленко Петра, Калинин Анатоле, Базоркин Идриса, Яндиев Джамалдина, Сулаев Махьмада, кхычар деша.

1942 шера 20 ноябрера номер. «ТIеххьарча сахьата» Совинформбюро сводко хоам бу город Орджоникидзе районе советски бIунаша немецко-фашистски группировкашта низ болаш хIама теха хиларах. МоастагIа тIехьашка кхессав. Грозненцаша новкъостал чIоагIагIа ду фронта. Газета оагIонаш тIа кепадетт грозненски мехкдаьттахой къахьегама турпаленах, юрта боахама къахьегамхоша доахача толамех дола хоамаш, фронтера уха мехкахой письмош.

Ер да царех цаI:

«Оаха, шун мехкахоша — полковника Гончарука частерча фронтовикаша, моастагIчун танкаш йохаерша «Красная звезда» яхача газета тIара дийшад, оаш, город Грозне комсомольцаша, мехкдаьттахоша, машинаькъахоша инарала Рокоссовске командах йолча тха фронта совгIата доагора эшалон яйта хиларах. Балха чакхъяьначул тIехьагIа даьккхад доагор, тоабаьб паровоз, цистернаш. Цо тхо гIаддигар, фашистски гIаьрахошца кхы а чIоагIагIа къовсам лоаттабара дегаш ураоттадир».

ТIом лаьттача шерашка шоай са ца кходеш къахьегарахи моастагIа эшаваьча доккха дакъа лацарахи Советски Союза орденаш елар—«Малгобекнефта» цхьоалагIача промысляна, Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, Грозней Нохч-ГIалгIайчени халкъа боахама бIаьш къахьегамхошта.

Фашистий доалара Берлин яларах, гитлеровски Германи эшаярахи карайоалаярахи хоам беш йола коталон залпаш фронте кхоачаш йийка а ялалехьа, республика къахьегамхоша «Грозненский рабоче» оагIонаш тIара Iобийшар мастера коммуниста Макаров Александра бригадо ханал хьалхен цхьаккха авари йоацаци тоххама бурув теха яьккхача мехкдаьтта доахача Ташкалински майдан тIарча № 8 йолча скважина чура низ болаш кIеж техай мехкдаьтто яхаш бола хоам. Хьалхалаттача бригадана парте обкома карара хара тела Цlе байракх елар.

Мехкдаьттахошта, машинащъерашта, машиннаькъахошта, юрта боахама болхлошта юкъе социалистически яхь яьржар тIемал тIехьагIа хьалхарча пятилетка план ханал хьалха кхоачашъеда духьа, [illegible] «Грозненский рабоче» летопись лелайора Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой цу сийлахьча тIулакхий, ше дешарашка хоам бора астраханьски, гудермесски, махачкалински, моздокски участкай болата наькъашка гIолла мухь увзаш лелача кхомеча тепловозех, «Красный молот» яхача заводе болат лоаладу цех болх бе йолаяларах, юрта боахам айбеш колхозхоша, совхозий болхлоша, механизатораша доахача толамех.

Грозненски мехкдаьтта промышленнотсь дегIанкхувлара лоархIаме этап хилар Тиркал дехьарча шаьрача арара, цул тIехьагIа Шолжа дукъагIа (Карабулак — Ачалукски) дуккха мехкдаьтта доалла моттигаш гучаяхарах, йоккха химически завод болх бе йолайлийтарах, пхелагIа пятилетка толаме кхоачашъярах.

Республика социалистически экономика дегIаяхара уж этапаш шерра ювцар журналисташеи рабселькорашеи, лоархIамеча объекташка посташ, газеташ, гIишлошка, промыслашка, заводашка дIа-юха лела редакцеш вIашагIъехкар.

«Грозненский рабоче» дIахора истори, оалаш мабарра, вайна бIаргагучча дегIанхад. «Грозненский рабоче» даим дегIанкхийлай ленински кепайоазон сийлахь традицеш. Массаза а цунна йола образец хила а хиннад, хIанз а да В. И. Ленина хьакхелла «Правда». Цахаддаш дийбад рабселькорий мугIараш, дукхагIа хулар газет дешараш шоай газета тIа язду письмош. Масала, соахка, «Грозненский рабоче» активаца вар 3200 совгIа рабселькор, газет дешарашкара шера дера 17500 письмош. «Грозненский рабоче» хIара денна арайоала тираж 80 эзар экземплярага дIакхаьчар.

Газета лаккха мах бир 1957 шера цун 10000-гIа номер арайоалача дийнахьа. Цул тIехьагIа дениз 10 шу дIадьннад, хIаьта нагахьа санна «Грозненский рабоче» оагIош хьаяккача, бIаргагурга, газето шийн оагIош тIа денгара денга республика болхлоша, колхозхоша, интеллигенце КПСС съездийн ЦК Пленумийн исторически решенеш кхоачашъяр духьа хьинар па кходеш лоаттабу къовсам шийн оагIонаш тIа гайта хилар.

Самилетка шерашка республика къахьегамхоша даьха толамаш доккхача правительствейни совгIатана белгалдаьхад: вай Нохч-ГIалгIай АССР езача байракха тIа сийрдаьлар Ленина орден. «Грозненский рабоче», Нохч-ГIалгIайчен журналисташа законно доккхал ду республика къахьегамхоша яьккхача цу коттлонне юкъе шоаш хьийгача къих белггалара дакъа а хиларах.

«Грозненский рабоче» 50 шу дизарга ше кийчлуш, редакце коллективо актива новкъосталца самокритикаца дашхар шийн гIулакхаш, белгалдир чакхдаьхача газето чулоацам кхы а дукхагIа тоабара, из сакъердамегIа, низ боламегIа хилийтарах, коллективни агитатор, пропагандист, организатор хила дезаш долча шийн дакъа цо кхы а дикагIа кхоачашдара новкъостал дергдолаш доле гIулакхаш.

ХIанз Сийлахь-боккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизара, вай мехка халкъашта паргIата иразе дола вахар деннача хьамсарча Советски Iаьдала 50 шу дизара даха доагIача тайпара накъадахара кийчо ярал лоархIаметIа а долаш декхар дац Нохч-ГIалгIайчен партийни, советски, общественни организацей. Кхетадеш да, из лоархIамера декхар кепайоазон, радио, телевидене болхлошта хьалхашка латташ хилар.

«Грозненский рабоче» журналисташеи полиграфисташеи шоай тешамерча доттагIий — болхлойн юртарчен корреспондентий новкъосталца данза дарг мел доацар дергда городийн юртийн къахьегамхой юбилейни декхарех публицистически къьган кхетадергдолаци дувцар, уж кхоачаш мишта ду денца-ден дIахьувкхар, наькха инициатива дIахьувкхар, вай халкъа революционни къахьегамен традицеш дегIакхувлара новкъостал дар духьа.

А. АВДЕЕВ,
«Грозненски рабоче» редактор.

МОСКВА. Ядерни техника юрта боахама юкъеяхьара балхаш вай мехка эггара хьалха дIадоладаь дешарен Iилмани учреждени К. А. Тимирязева цIерагI йола юртбоахама академи яр. Массехк шу хьалхагIа укхаза вIашагIъеллаяр прикладной атомни физикан радиохимеи кафедра. Изотопаши ядерни излученеши юрта боахаме шерагIа юкъекхахьа йиш хулийтаргйола керда прибораши методаши кийчъеш ба Iилман болхлойи аспиранташи.

СУРТА ТIА: радиоизотопни лабораторе. Проточни счетчика новкъосталца микроорганизмай атрази мишта яш хьожаш я микробиологе аспирантка Т. И. Кузякина.

В. Хухлаева сурт.

ТАСС фотохроника.

ХЬУВКЪАМА ЛАРД ЕЛЛАЙ

ХIара шера лакхара хьувкъам кхебу тха боахама кхаш леладераша. Масала, дIалахача шера планах йоагIар 20.8 центнер мара йоацача 28 центнер ялат даьккхар хIара гектара тIа. Иштта дика ялат хьувкъаде вIаштIехьдаьннад кхаш леладерий, хадланза лаьтта леладара культура лакхъяра къовсам лоаттабарах, Iилманен хьалха латтача опытан карагIдаьннараш балха юкъе кхувларах. Из бахьан долаш делар боахама кхаш леладераштa ер шу дIадолалуш лаьтта леладара лакхара культура йолча коллектива диплом.

Укх юбилейни шера а белгалдаьхал колхозхоша шоай де дезараш. Боахама хьалха латтача шин бригада механизатораша, кхаш леладераша социалистически декхараш тIанийнад хIара гектара тIара 27 центнер гурахьа дув кIа чуда, планах доагIар 23 центнер мара доацача. Планах лаьрхIар 22 центнер мара йоацача хIара гектара тIара 26 центнер чубахьаргба мукх.

ТIанийца декхараш кхоачашдара агротехнически дикача хана дIадийна даьккхар гурахьа дув ялат, деррига ялат дIадийра урагIеи пхорагIеи, хIаьта дIадувшше кхашка гранулированни суперфосфат тессар, лаьтта тоIа а деш.

Ховш да минеральни удобренешца подкормка ярга хьежжа мара, ялат дика ца хьувкъалга. Кхаш леладераш хIанзле 1380 гектара тIа подкормка яь баьннаб. Iана замалахьа кIезигдукха гIорадаьча лаьтта минеральни удобренешца подкормка еш хилар нов. Калашникова кулгалду юртбоахама авиаце вертолета экипаж. ЙIовхал отташше а дIадийна ялат эсал долча участкаш тIа кхы а подкормка ергья минеральни удобренешца. Кхашка тоссаргья аммиачни селитра.

Укх шера боаккха теркам тIабахийтаб кхаш леладераша эзба аьхна лаьтта минеральни удобренеш тоссара. Еррига бIаьстан юхье юв культураш дIаюврг йолча лаьттах 1723 гектара тIа минеральни удобренеш (суперфосфат) тессай механизатораша хIанзлехьа. Масала, шоллагIа, тракторно - полеводчески бригада тракториста В. Зеленчука агрегата духхьал феврале 381 гектар долча оахам тIа минеральни удобренеш тайсар. Дика болх бир эзба аьхна лаьтта минеральни удобренеш товсача тракториста И. Кусмачева, грузчикаша А. Трифонова, Н. Кусмачева, Е. Бурмистровай звенос. БIаьстан юхье юв культураш дIаюврг йолча кхашка минеральни удобренеш товсара балхаш дIахо деш да.

ХIанз дукха я боахаме органически удобренеш, хIаьта я царех боагIача тайпара пайда эцац. Ялаташ дика хьувкъадара органически удобренеш чIоагIа пайдане йоллаше цхьоалагIча бригада механизатораша пхи бIаь тонни йиълагIча бригада коллективо цаI ах эзар тонни мара удобренеш ехкаяц кхашка.

ДIадахача шера органически удобренеш кхоачамхиллал ехкача участка хIара гектара тIара 40 центнер кIа чудера йиъалагIча бригада кхаш леладераша, хIаьта уж удобренеш ца ехкача участка хIара гектара тIара — 30 центнер. Цу гIулакхо хьахьокх мел боккха пайда эца йиш я органически удобренеех. Боахама, бригадай специалисташа йоакхо е эза моттигерча удобренеех бизза пайда эцара, хIана аьлча лаьтта хьоанал лакхъярга хьежжа мара хьувкъае йиш яц еррига юртбоахама культураш. Минеральни удобренеех сайна бизза пайда эца беза органическичарех а.

ТИМОШЕНКО,
Сунженски района «Победа» яхача колхоза керттера агроном.

Гурахьа дув ялаташ ялх эзар гектар я Грозненский шурий совхоза. Март юкъе кхоачаш дIадоладаьд кхаш леладераша гурахьа ювча культураштa минеральни удобренешца подкормка елга. ХIанзле ши эзар гектара тIа самолеташца дIатайсай удобренеш.

СУРТА ТIА: совхозе удобренеш дIатовсача самолета экипажа командир Чувилкин Виктор Степанович аьттехьа, аьрдехьарвар экипажа член Пацул Анатолий Валентинович.

И. Плиева сурт.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАРА

ДIадахача шерралца республика тIехьадусача боахамашца яр тха Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоз. Паччахьалкхенга хьайбай продукташ йоххара план шерагара шерага кхоачашъяцар хьайбаш леладераша, хIаьта иштта лакха дар хьайоаккхача продукцега дIадодар а.

Боахама гIулакхаш тоадара совхоза директеи партийни организацеи цхьана мероприятеш белгалйир. Цул тIехьагIа уж чакхьяха доладелар тхо. Производства лоархIамегIара участкаш коммунисташца, дикагIа болча специалисташца чIоагIйир, хIара участке дикагIа болча коммунистехи производственникехи халкъа контрола посташ, партгруппаш вIашагIтехар. Совхоза шурий-товарни хьакхий - товарни фермашка вIашагIъеллача партийни группаша эргабаьккха тоабир хьайбаш леладерий болх. Хан-ханнахьа социалистически яхьа итогаш йир, производстве хьалха латтараштa материальни поощрени йора, коллективана юкъера кхетама болх тоабир. Иштта болх вIаштIехьбаккхар бахьан долаш дIадаха шу 126 эзар сом паччахьалкхенна пайда а беш чакхдаьккхар совхозо.

Укх шера доккхий социалистически декхараш тIанийцад тха совхоза коллективо. Ераш да царех цхьадараш: хIара гектара тIара 30 центнерал кIезигагIа доацаш ка бола ялат чуэца, хIара гектара тIа 240 центнер шекара свекла кхее, хIара беттача Iаттагара 2000 литр шура яккха, паччахьалкхенга 1850 тонн дулх доха. Юбилейни шера 300 эзар сома паччахьалкхенна пайда бе декхараш тIанийцад совхозо. Тха торонашка диллачд кIезига дац из. Уж декхараш кхоачашдара юххьанца шу дIадоладелча гIоне хьинаре къахьега йолаеннай совхоза коллектив.

Укх деношка бIаьстанна кийчо яра балхаш чакхдаьха баьннаб кхашкара болхлой. Механизированни звенош вIашагIъехкай, эша специалисташ кийчбаьб, кхашка араяла еза техника кийча латт, хIаьта минеральни меттигерен удобренеш ехка лаьтта хьаьидаьд.

Къаьстта дика къахьег укх деношка совхоза 2-гIча отделене шурий-товарни ферма коллектив. Хьалха тха тIехьаюсаш хинна ферма я из. ХIанз районе дикагIчарех я. Паччахьалкхенга шурен дулхи доххара план тIеххоачаш а еш керда Iодаь Iаьсий ца дойташ хьалкхеду ферма хьайбаш леладераша. Укх шера цхьаь цаI Iаса ленадац ферме.

ЛоархIаме болх баьб коммунист Мусаев Сайд - Ахьмад керте латтача ферма партгруппо хьайбаш леладерий говза кадраш кийчъяра. Ужаш ба паччахьалкхенна дукхагIа дулхи шурен дIачуялара совхоза хьайбаш леладерашта юкъе социалистически яхь дIакхайкаьраш доаркаш Хамилова Тамара, Эльбаздукаева Совдат. Байбулатова Тубат, Матиева Яха. кхыбараш.

А. МАНОСАТОВ,
«Красноармейский» совхоза партнома секретарь.

ГУЛЪЕ МОЛХАНЕ БАЬЦАШ

Советски правительстваси Коммунистически партеи цахаддаш йоакхо ю советски наьха унахцIено лорара. Советски правительствас дукха средствааш дIахец медикаменташ хьаяра. Вай фармацевтически промышленносто арахийцай лоацача хана лазара дарба де лора торо хулийта дукха молхаш.

Молхай хьаст а хинна дIаэттай молхане баьцаш, уж вай Нохч-ГIалгIай республике дукха йолаш а я.

Вай республика белгала я тайптайпара, дукха молхане баьцаш хилараца. Республика территоре хулаш я молхане валериана, шиповник, хьех, паж, майски кIай зизаш, ромашки яха аптечни зизаш, сагалий буц, молхай алтей, лакха девасил, боярышник, пустырник, нитташ, барбарис, хьажкIаш, говра барг, кхы дукха яраш.

Дуккхача хана дениз техкай уж ерригаш а медицине, хIанзарча медицине шерра пайда а эц царех, лораша ца могаш болча наха дарбанна хьежа а ю уж. Массехк масал доаладергда вай молханерча баьцагIа дарба деча мишта пайда эц хара.

Молхане алтей. Дуккхача шерашка яхаш йола дукха, лоаца, сома овлаш а долаш, лакхал 20—25 сантиметри сомал 2 сантиметри йола буц я из. Медицина лаьрххIа хьагулду цун овлаш. Вай эра доладалалехьа дикъалагIча бIаь шера дениз медицине пайда эц цох. Тайп-тайпарча лазарашта дарба ду цо, къаьстта йIовхараштa а деш.

ХIанзарча медицине алтейни овлех пайда эц садоахача органашта воспалени хиннача, къаьстта берашта.

КIарцхалаш доакха боярышник шийн тайпара йола йоккха йоаца кIотарг я. Боярышника комараш бокъонца кхаьчача пайда эц царех медицине. Царех кийчъю настойка. Из я дега йола дика средство, дегага дерттIа, ритмах болх байт цо, дега тIалатта цIе низ кIезигагIа хулийт. Цул совгIа боярышникацарча третерисковя кислоташа дега пхаьнашкареи кьаь пхаьнашкареи цIий дикагIа лелийт.

Хьеха зизах а медицине пайда эц йIовхараш хиннача сага дарба деш, из хьоцар доаккха средство хиларга хьежжа. Хьеха настойкех пайда эц баге - ехача бага а кхораш иштта долаш дехача, миндалин яха лазар хилча.

Девасил яхар дуккхача шерашка яхаш йола баьцовгIа я. IажагIа-овкъара бесса сома овлаш да цун, герга бурилгаш йоахк овлашта юкъе. Медицине эшача гIулакха бIаьстанна юхье е гуйре тIехьаяхача хьагулду уж овлаш. Кхайкор хилча е бронхит хилча кер хьацIенбара йола молхаш кийчъю царех, хIаьта гастрит хилча а пайда эц царех.

Зверобой яхар а дуккхача шерашка яхаш йола баьцовгIа я. Зиза тохача хана хьагулъю из. Ший соцадеча пайда эц цох, лазар дужаду цо. Керчу лазар хилча из пужалара мол цох кийчъяь молхаш, хIаьта долаш, баге ехача бага кхерзача а дарба ду цо. Зверабойни даьттаца дарба ду човна, воагавича.

Молхане баьцаш кхы дуккха а я. Вай белгалъяьхача баьцаша хьахьокх из баьцовгIай бедал чIоагIа лоархIамеи пайланеи хилар. Нах могаш хилийтара царех, пайда эцар вай декхар да. Молхане баьцаш хьагулъяр чIоагIа лоархIаме хIама да. Вай республике уж хьагулъе йиш йолаш я бIаьстан юхье дениз гуйра тIехьаяххалца.

Хоза моттигаш дукха я вай республике. Массанахьа а молхане баьцаш я, уж дарбанна чIоагIа дика а я.

Дешархоша баьцовгIаш гулъярца шеръергья шоай знани, дикагIа ховргда ботаника, бокъонца дезалургда Iалам, цун безам тIаозаш йола хозал, царех боаха пайла, ховргда дарбанна цо мел пайда лу. БаьцовгIаш хьагулъеча дикка новкъостал дергда хьунга хьежараша, хIана аьлча царна дика йовз из. Берий цIеноош, интернаташ, пионерски лагераш, салоIа цIеноош бокъонца бола организатораш а хинна дIаотта беза молхай баьцовгIаш хьагулъеча.

Баьцаш хьагулъяр чоалхане гIулакх дац, ха дезар да мичара, маца, малагIа баьцаш я хьагулъе езараш. Хозача хана мара хьагулъе йиш яц уж, тхиро е догIо тIоадаьяле йокъаелча мара ма яккха из.

Дарбанна эшаш дола баьца дакъа малагIа да а ховш хьакъоастаде леза. Масала аптечни валериана девесила, алтей овлаш да молхаш кийчъеча эшараш, хIаьта боярышника, шиповника эшаш яраш комараш я. Иштта ша- шоай доакъош да баьцовгIаех хьакъестадераш.

Цул совгIа дарбанна йола веществаш баьцовгIай къаьст - къаьстача доакъошка цхьан хана е зIамигайоккха хиларга хьежжа. Хьагулъю тIехьа е ханал хьалха хьагулъяьча бедалах пайда баргбац.

Баьцаш хьагулъю зиза тохалехьа хьалха овлаш а доацаш, зиза тохача хана а иштта овлаш доацаш хьаяха еза уж. ТIера марсаца хьахолае еза. Увзаеш хьаяха йиш яц уж, хIана аьлча овлаш а тIехьа хьалъяла тарлу уж. Овлаш хьалоах бIаьстанна юхье е гуйрийна. Цу хана овланна тIера чIоп атта хьайоаккхалу. Цу хана молхай веществаш дукха хул овлашца. Молхай баьцовгIаш сортех дIахьа а къоастайийя, йокъаю.

Из процесс чIоагIа лоархIам болаш я. Баьцаш нийса йокъа ца йича царцара дарбан свойстваш дIакъаста тарлу. Баьцаш маьлхе йокъае йиш яц, хIана аьлча маьлхе йокъайича уж IажагIлу, бос бов, йов дарбанна йола свойстваш.

Йокъаяь баьцаш екъача лоаттае еза, из моттиг шийло а фо чукхийтта а хила еза. ЧIоагIа лораеш нийсъе еза уж, кагъялийта йиш яц уж. Каьхата галешка ехка еза баьцовгIаш каг ца ялийтара.

Нохч - ГIалгIайчен аптекоуправлене республикерча ерригача аптекашка вIашагIъехкай консультативни пункташ, цига лургда баьцаш гулъяра а уж дIанисъяра а мел эша хьехамаш. Цу аптекашка уж дIа а ийъю.

Белгалдаккха дезаш да дика гул а-яь кийчъяьча баьций бедалах эцача хана лакха мах лулга. Масала, ландыша килограммах цхьа соми 20 кепиги лу, ландыша лорлех — 60 кепиг, хьажкIий хьоасех — 80 кепиг, иштта кхы дIахо.

Iалам дукха дезараш, пионераш, дешархой оашош салоIача ханах бизза пайда а эцаш хьагулъе молхай баьцовгIаш.

В. СОЛОМКО,
Нохч-ГIалгIай аптекоупрааленне вонихагIвола фарминспектор.

Доазол дехьара

РКП ЦК ПЛЕНУМ

БУХАРЕСТ, 29 март. (ТАСС). Укхаза кепатеха арайаьккхай 27-чеи 28-чен марта хиннача Румынски коммунистически парте ЦК Пленумах йола коммюнике.

Пленумо дийцар паччахьалкхен юрта боахамашта кулгалделга, планаш уттаелга, финансировани елга, уж вIашагIдохкилга тоадара чакхдоахаргдола гIулакхаш, цунах боаггIаш бола соцам тIанийцар.

Иштта хьежар Румыне социалистически республико экономически Iилма-технически даькъе доазол дехьарча мехкашца цхьана гIулакхаш леладара дешашка а. Пленумо белгалдаьккхар дунеп тIарча социалистически кхычен мехкашцара Румыне экономически гIулакхаш суверенитетен къаман лоIамен, чурча гIулакхашта юкъе ца гIертара, бокъонаш цхьатара хиларен вIаши юкъе новкъостал дарен принципий ларда тIа хIара шера дегIаухаш хилар.

Пленумо массава раьза а волаш къоабалдир СРР-ас доазол дехьарча мехкашца цхьана леладу экономически Iилма-технически гIулакхаш шердара чакхдаха аьнна РКП ЦК исполкомо тIанийпа гIулакхаш.

Пленумо массава раьза а волаш къоабалдир Европера кхерамзле чIоагIъяра, дунен халкъашта юкъера коммунистически болхлойн болам марксизма - ленинизман социалистически интернационализман ларда тIа барт-цхьоагIо йолаши кхотабеннен хулга чIоагIдара тIадерзадаь партен паччахьалкхени арахьара политически гIулакхаш.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизар Румыне дездара хьакъехьа соцам тIанийцар Пленумо.

Пленум чакхйоалаш къамаьл дир РКП ЦК Генеральни секретара Н. Чаушеску.

ЧIОАГГIА ХАРЦАХЬА ЛОАРХI

ХАНОЙ, 29 март. (ТАСС). ДРВ МИД-а кепайоазон викало чIоаггIа харцахьа лаьрхIар «Бомбаш чуеттара даькъе США-с дIадоаладаь 25 машаре гIулакхи 5 паузи» кепатеха араяннхарца США правительства хьовзаь фарс. Вьетнамски информационни агентства корреспондента даьча хаттара ше жоп луш, ДРВ МИД-а кепайоазон викала хьанхайкадир: «США-с леладер Iаьржа дар кIай да ала гIертилга да. Цхьабакъда, кхыметтел, нагахьа санна американски хьисапера 15,25 е массехк бIаь «машаре гIулакх» цар хьанхайкадича а, цар низ кхоачаргбац США ах миллион бIухочох латтача экспедиционни корпусо Къулбехьен Вьетнам дIалаьца латтарах дола бакъдар къайладахьа».

США-с чакхъяьккхача «Къилбаседен Вьетнаме чуетача бомбашкарча 5 паузах» лаьца США доал деча гIозараша яь заявлени ше йоашхаш, ДРВ МИД-а кепайоазон викало белгалдаьккхар, цу заявлене лерхIар ДРВ-ена чуеттача бомбашта дIахо эскалаци елга къайла лоаттаде гIерташ да, аьнна.

Дунен халкъашта юкъерча трибунало США-с Вьетнаме даь тIема зуламаш тахка аьнна яхийтача группа членаш американски авиаце эггара къизагIча тайпара бомбаш чуйийттача Вьетнама Демократически Республика районашка хилар.

СУРТА ТIА: Ха Шу яхача шахтерча горнякий йохаяьча клуба юхе.

ВИА—ТАСС сурт.

СЬЕРРА ЛЕОНЕРА ХЬАЛ

ФРИТАУН, 29 март. (ТАСС). Сьерра Леоне къам эргадаккхара Совето хьакхайкадаьл, хьалхара Iаьдал долча хана хиннача 15 министерствана меттел мехка нийс департамент вIашагIйоллаш хилар, цу даькъе: кхыча мехкашцарча гIулакхий, просвещене, общественни балхий, транспорта, торговле, промышленностей юрта боахамеи, урахцIено лораяра, чурча гIулакхий, социальни гIулакхий. Кхыча мехкашцарча гIулакхашцарча департамента керте латтаргва Морис Джонс.

Ерригача департаменташта а хIаьта иштта оборона дешашта а кулгаллеш хургья къам эргадаккхара Совет.

ДоаггIаш дола административни хувцамаш дергда иштта Сьерра Леоне провинцешкеи округашкеи а.

ХьалхагIа хьакхайкадаьдар, къам эргадаккхара Совето шийна дIатIаийцад мехкара дерригa законодательнии исполнительнии Iаьдал аьнна.

Къам эргадаккхара совета председателалла хьожаваьв подполковник Эндро Джаксон-Смит.

ЦУН УЙЛА НАХАЦА, КЪАХЬЕГАМЦА

МугIарагI дийша дада доахан нух а хьекхадеш. Дизад уж. Iуйрана 5 сахьат даьлча хьабаьхка, царна доакъар а денна дийтта а дийта чубахаб доаркаш. Дежурни мара саг яц доаханна юхе. Хоза хьадж хьаетталу цо хьай чу Iочуехкача аьлах.

Тхона эшаш йола кхалсаг яц. Дежурне йоах, хIанзза укхаза яр из, скотника Еремов Георгий Николаевича дикагIа ховргда из мичай. ХьатIа воагIа нов. Ефремов.

— Цхьа ах сахьат хьалха коа тIара оалхазараш леладеча фермера баьхка нах бар укхаза, — йоах цо, цун на дагабувлаш бар уж. Цига еце из мичай хац сона, амма цIагIа-м ягIаргяц.

Иштта хьинар долаш саг я ер? — хет оаха скотникага.

— Александра Ильинична ях Iа? Я даьра хьинари денали долаш-м. Укх колхозе хьалкхийнай из. Бакъдар дезаш, юкъарча вахарах дог лазаш, нахаца яха а царца гIулакх леладе а ховш саг я. Бакъда, харцахьа хьо воале, болх Iа лерттIа ца бойя къахетам бергболчарех-м яц. Укхаза вар дукха ха йоацаш Шаленый яхаш ферма заведующи. Киса кулгаш а дехке, къаракх а меле балха воагIар из, болхлошца чIоагIа охца вар. Из тIавеча гIоне ферма кIезига-дукха тIехьашка яьлар шурийна.

ТIаккха аьлар ший дош доахан лоро. МаIа саг оттаргвацар цу заведующена духьал Александра Ильинична санна майра. Ше фу саг ва хайтар цо цунна. ХIанз дIаваьккхав из.

Цигара коа тIара оалхазараш леладеча ферме дахар тхо. Котамаш чуйоахкача помещене тхо дIачудаьлча, Iехаш котамаш а царна юкъе хьувзаш кхалсаг а яр.

«ЦIогIа-м детта шоай хьашт мелад, бакъда лазарах шо йойтарга-м яц», — яхаш ткъамаш хьалъий а деш маха бетт лоро. Из я оаха леха Александра Ильинична. Хано билла шув бап юхьа тIа, хьажа юкъе шод а белла маха харцахьа ца тоха гIерташ уйла тIаяхийта йоаллар из.

Къонача фельдшера новкъостал де, цунна прививкаш мишта е еза дIахьеха еnай из укхаза.

ЯгIац со, укхаза а ба сона шортта болх, кхы декхарийла а яц со шоана хьалхара болх бе. — аьнпа кулг тасса а йиш йолаш яр Кокова.

Цхьабакъда цун оамалца дац, сатец цун сага эшаш дола новкъостал ца дича, хьехар ца дича.

Наьсарен районе зоотехнически техникум а яьккха ший колхозе юха цIаера Александра Ильинична. Дукха болх бир цо ший специальностах.

Скотнико вийцача Шаленый кулгалдеш хинна шоллагIа ферма тIехьайнсаяр. Цига хьожайир Кокова.

Дукха доахан цамогаш дар, Iаьсий довра. Хьалха хиннача Грознера хьалхьожаьлча къоначa доахан лоро дукха уйла тIаяхийтацар ший балха, е колхозе Iе дагайолаш цхьа ди а даккханзар. Хала дар хинна зе юхаметтаоттаде.

— Доахан цамогаш хилара дукхагIа бар шун бехк ба, — оалар Коковас доаркаш хьагул а бийя. — Цхьаболчар лерттIа доакъар дIалац, ший ханнахьа кхабац.

Цу тIара дIайола а яле беседаш йора цо хьайбаш леладерашца, дIахойтар доахан во кхабарах царна шоашта а фермана а мел зе хул.

Хайра доаркашта хьалха хиннар санна ер сатийна хургйоацилга. Из йоагIаш изоляторе хинна детта доахан тоаденна арадаьлар. Тоаделар цамогаш хинна 24 Iаса.

Ер кхоалагIа шу да Кокова цу ферме болх беш йола. Цу хана денз цун бехках цаI бежан деннадац.

ХIанз колхозе из мара яц хIара 100 Iатто 100 Iасилг даь, уж хьалкхедаь. Веттехник хиларал совгIа дика осеменатор а я Александра Ильинична.

Колхозе хьалхара моттиг лелаю Кокова болх беш йолча ферма. Шура лакхлуш латт. ДIабахача шин бетта 550 центнер шура яьккхай укхаза, план 510 центнер йолча. ХIанз юкъера лаьрхIача дийнахьа хIара Iаттагара укхаза йоаккх 6 килограмм шура.

Ферме агитатор я Александра Ильинична. Хов цун нах оарцагIа баха, тешам бала. Дукха беседаш йир цо шоай ферма шин сменах болх беш хилийтар мишта вIаштIехьдаргда яхаш. Цул тIехьагIа собрани хилар ферме. Укхаза бар кулгалхой, колхоза керттера специалисташ. Мишта хул хьажа хьалхагIа цхьаболча доаркашка шин сменах болх байта лаьрхIар собране, пайдане хуле — ерригa ферма шин сменах йоаккхаргйолаш.

ХIанз юкъ-юкъера доаркаш шин сменах болх беш ба: цхьабараш Iуйрийна 4 сахьат даьлча дийнахьа 12 сахьат даллалца, вожаш 12-негара сайрана 8 даллалца. Раьза ба уж цу гIулакха.

...ХIара денна сийрда боах Александра Ильиничнас ший къахьегаманикъ.

— Цун ка яргья шийна дагалаттар кхоачашде, — йоах цох ферма заведующе нов. Никитина, — балхаца, нахаца, да цун са. Сий ду цун колхозхоша.

Нохч-ГIалгIай республика Лакхехьарча Совета депутаталла хержай Кокова Александра Ильинична. Иштта шоашта дукха езача Александрах тийша ба колхозхой.

М. ХАСОЛТАНОВ.

СИЙРДА ТАХАНЕ

Ткъаь иттлагIча шерашка хIанз Грозненски района ЦхьоалагIча мая цIерагIча колхоза кхаш долчча бIаргаго йиш яр аьхача лаьтта говра тIа а хайя оахама тIа фу дIатувсаш лела ахархо. Кхай тIара болх чакх а баьккха городе Старопромысловски районе сайрийна болх а баь ахча даккха вoха сихлора из. Агротехника во хилар бахьан долаш кхашкара чудахьа ялат таъа а ца тоъаш шоай дезал кхаба наькъаш лаха дезаш хулар. Бакъда, цу хана а Первомайски яхача станице лаьтта леладара вIашагIтеха товарищество—ТОЗ яр. Из вIашагIъеллаяр 1928-ча шера. Бакъда цу юкъе ворхI цIа мара дацар, хIаьта агротехника вIалла я а яцар.

1930-ча шера коллективизаци йир. Юртбоахама артела юкъе бIаь цIа дар, хIаьта боахама кулгалде оттавир — двадцатипятитысячник Сокологорский Еремей Петрович.

— Коллектив яхар боккха болх ба, — оалар цо, — дIаухаргда шераш, шоана йовзаргья коллектив—иштта хила а хилар. Шерагара шерага боахам бIаьхий хулаш болгIар, чIоагIлора, тоалора колхозхой вахар. Цу шерашка колхоза доалахьа 2 эзар гектар лаьтта дар, хIаьта бIаьстай юхье лаьтта шерчашца, говрашца оахар Иштта гIулакх дора лаьттанна 1932-ча шера колхоза кхашка эггара хьалхара комбайнаши траторaши яхкаллца. Цу хана денз хIара шера тIаккхетар колхоза юртбоахама балхашка дакъа лоаца техника, денгара денга кIезигагIа хила даьлар говрашца, шерчашца деш дола балхаш.

Колхоз эггара хьалха вIашагIъеллача дийнахьа вIашагIъеллар шурий-товарни ферма, бакъда ерригача ферме 40 етт мара бацар.

ВIашагIъеххар колхозе иштта хьакхий-товарни ферма, коа тIарча оалхазарий ферма. Белгалданза далац ерригача фермашкарча хьайбай продуктивность геттара лоха хинналга. Масала, Iаттагара дерригача шера 1300—1400 килограмм мара шура яккхацар — хIанз йоаккхачул нийсса шозза кIезигагIа. Дале а, цу хана а колхоза хьайбаш леладераша дика кхетадора юкъара хьайбащ дебадара нийсса цар продуктивность лакхъяра теркам тIабахийта безалга.

Колхозхой уйла е баьлар лаьтта леладара культура айяра. Цу гIулакха колхозе хьайийлар лаборатори. Цхьан хана единоличникаш хинна ахархой колхоза лаьтта леладара агротехника Iомае аха баьлар цига. ХIара Iай цу лабораторе кхаш леладерийн хьайбаш леладерийн говзал лакхъяра занятеш йора, хIана аьлча дийша цхьаккха а специалист вацар колхозе.

1938-ча шера колхозе эггара хьалхара дийша ваьнна агроном вера. Цул тIехьагIа хIара шера лакхбала болабелар юртбоахама культурай хьувкъам, хIана аьлча юртбоахама техниках кхаш леладара дукхагIа пайда эцар, кхаш леладерий йиш хулар техника балха юкъе дукхагIа кхувла агротехнически мероприятеш ханнахьа чакхъяха. ДIаболабелар кхашка органически удобренеш тувса, хIаьта минеральни яраш цу хана я а яцар.

Нов. Сокологорский колхозе председатель хилар 8 шера, цул тIехьагIа председателалла со вахар. Цу ханнаlца колхоза хьакхий ферме болх беш вар со. 32 шера халданза цу колхоза председателалла болх бир аз. Цу шерашка колхоза экономика дикка чIоагIъелар.

ЦIаккха а дицлургдац 1935-гIа шу—лотаелар Ильича лампочкаш, йолаелар радио. Цу шера яккха нолаелар Алхан-Чуртски сангар, хIаьта яьккха яьлча боахама экономика чIоагIъяра боккха пайда баьлар цох. 1937-ча шера цу сангар чу гIолла хий Iодоладелар, хIаьта цу хана денз дIаболабелар ахархой бешамаш лелае а. Цу шера йолаелар тха колхоз сомий, баьцадаарий бешамаш дIайогIа, вIашагIъеххар баьцадаараш кхеду бригадаш. Ши-кхо шу доаллаше а колхоза цIи хезар бешамашкара культураш кхеярх, хIаьта хIара шера дукхагIа кхеййора уж культураш. Оросительни канал хьалдаь доаллаше а 7 бIаь гектара тIа хий диллар, хIаьта хий дехкача лаьтта дIаюв культураш дика хьувкъайора.

Даьхен Сийлахь-боккха тIом лаьттача шерашка фронта чIоагIа новкъостал дир колхозо. тIемахой частешта маькх, дулх, баьцадаараш лоаттадора колхозхоша. ТIом лаьттача цу шерашка толамца кхоачашйора колхозхоша паччахьалкхен ерригa планаш. «Деррига а фронта, деррига а котало яккхара» яхача лозунга тхоашкара дIадехар кхоачашдара хьинаре къахьийгар цу шерашка. Колхозе духхьал цхьа кхалнах мара бисабацар, дале а, халкъ чIоагIа да айхха кхотаденна хьалхашка латта декхар—котало яккхар — кхоачашденза даргдоацилга кхета а даь вIашагIкхийтача.

Чакхбаьлар тIом — колхозхой болабелар тIом бахьан долаш телха боахам тоабе. 1953-ча шера тха колхози XVII-ча партсъезда цIерагIа колхози вIашагIа а теха цхьа боахам бир. Юртбоахама культураш дIаюв кхаш шерделар 8 эзар гектарага кхаччалца. Цу шерашка партеи правительстван боккха теркам тIабахийтар юрта боахам чIоагIбара. ТIехьарча дийтта шера тха колхозо геттара лакхъяьй кхайн хьайбайн продуктачи. 1960-ча шера колхозхоша дика хьувкъайора юртбоахама культураш, геттара лакхъйир хьайбай продуктивность. Цу шера пенсе вахар со, хIаьта колхоза председателалла хержар къона специалист зоотехник Вьючный Василий Степанович.

Колхоз дегIайоалаяра аз хьийгача къига хьежжа йоакхо яьй са Даьхено. Сайна телача пенсех кхоачам а хулаш дукха езача колхозе вах со хIанз. Каст-каста колхоза фермашка, бригадашка хул со—дог гIоздоал. Парте хьекхача новкъа йода колхоз тешшаме. Йовзаргйоацача яьннай колхоз.

ХIанз боккха дуккхача отраслех латта боахам ба из. Хьалха санна боацаш хувцабеннаб ахархой а. Царна хов фу пайда баьннаб коллективизаци ярах, фу лу артельни производства. Дика кхетадаьд цар хIара ахархо ши-шийна вахаш хилча хIанз даьха толамаш даха йиш хургйоацилга, кхашка хIанз болх беча техниках бизза пайда эца йиш хургйоацилга.

ХIанз колхоза доалахьа дукха юртбоахама техника я: 65 трактор, 16 ялата комбайн, 41 грузовой автомашин, дукха кхыйола техника, инвентарь. ЧIоаггIа чIоагIъеннай дIадахача шера Даьхенна 3,8 миллион фуъ денна коа тIара оалхазараш леладу ферма а. ХIанз шурий-товарни ферме 3099 хьайба да, хIаьта царех 1092 Iаттах хIаранегара йоаккха шура юкъера лаьрхIача 2363 килограмм я.

Геттара дика хул юртбоахама культураш а, органически минеральни удобренех, агротехнически мероприятех бизза пайда эцарах. Масала, дIадахача шера колхоза кхаш леладераша хIара гектара тIара 17,6 центнер кIа, 16,3 центнер ялата культураш чуийцар, хIаьта геттара дог гIоздоаккхаш дар баьцадаараш кхедераша даьха толамаш — хIара гектара тIара 184 центнер.

Боахам чIоагIа дегIабенаб, экономически чIоагIбеннаб Советий Iаьдал даьннача 50 шера, тоаеннай Первомайская яха станица а. Шоай кхетам лакхбаларца хувцабеннаб колхозхой а. ХIанз колхозе, пхийтта специалист ва лакхерен юкъерен дешар дийша, кхаш леладерашта, хьайбаш леладерашта дика довз зоотехнически агротехнически Iилма.

Коммунизм хьалъяра новкъа йода колхоз тешшаме, механизаци еш латт фермашка, дебадеш латт хьайбаш, лакхбу юртбоахама культурай хьувкъам. ДIадаха боахама шу ши миллион сомгIа пайда а беш чакхдаьккхар колхозо.

П. ТАЛОВЕРОВ,
пенсионер.

ОЛИМПИАДЕ КОТБАЬННАРАШ

БIаьстан каникулаш йолча хана дIаяхьа лаьрхIаяр дешархой республикански олимпиада. Из укх деношка чакхъяьннай. Цига дакъа лоацаш хилар республика тайп-тайпарча районий школашка 140 саг. ХIаьта олимпиада йиъ предметах яр — математиках, физиках, химех, биологех.

Олимпиадага лерттIа кийчбенна хилари ши-шийна дукха дезаш дола предмет кIоаргга довзаш хилари хьагойтар дуккхача дешархоша. Шоашта хьалхашка уттадаьча хаттарашта цар телаш хинна жопаш нийсен, чу доацам кIоаргга йолаши дар. Дуккхача дешархоша хьалхара моттигаш яьхар. Царна юкъе бахар Наурски юкъерча школа дешархой а. Масала, биологех хьалхара моттиг 6-ча классе дешача Пищерева Верас яьккхар, химех — Курбатова Раяс (9-гIа класс), физиках Тютчев Александра, иштта кхычар.

А. БОРОКОВ.

ХАОТТАМ

Тахан Грозен республикен екхан латтаргья. Iуйрийна цхьаьца йолча моттигашка дохк хургда. Дийнахьа республике 7—12 градус, Грозне 9—11 градус йIовхал, буйсанна 3—5 градус шелал хургья.

2-чеи 3-гIчеи апреле наг-нагахьа малх а хьожаш, йийкха хила тарлу. Республике дийнахьа 8—13 градус йIовхал, буйсанна 1 градус шелалгара 3 градус йIовхалга кхоачаш температура а йолаш хаоттам хила тарлу.

Метеостанци.

Дунен карта тIара мора Iатташ

ФРГ неонацистски низаша беча балха оамал белгал а йоаккхаш, «Дойче фольксцайтунг» яхача прогрессивни малхбузенгермански газето боккхача айсберга бухьигах тарбора неонацисташ, хIаьта бельгийски «Ла гоша» белгалдоахар «йоккхача капитала финансовни политически Iаьдал да цар толамий овлаш», — яхаш. Алхха гитлеризм хьахиннача мехка хинна Iеш дац хьаьрЪяьнна хьувза профашистски организацеш реакционни низаша шоай ткъама кIал ехкилга.

Дуккха а цу тайпара организацеш я ВIашагIкхийттача Штаташка. Царна юкъе я, масала, герзаш а кхыдола тIема кхоачамаш а эцара, къайлагIарча къовсама тактика йовзара, Iомаяра ший членаш тIахьехаш йола «Джон Бэрча Общество». Сенна эш из? «Гитлера дIачакхвала кхепзар, — аьлар цкъа цу организаце белгалваьнна волча цхьан члена. — Боабаь дIабаха беззш бар беррига жугатий, беррига коммунисташ, хIалакбе безар эрсий»... Америке хIама отташ бола нах а ба бэрчисташта юкъе, 5 эзар моттигашкара отделенийн 100 эзарнега дIакхоачаш членаши болаш йолча цу общества, американски кепайоазоно беча хоамах. США ерригaча йоккхийча городашка духхьала бувзамаш да полицеца.

Америка ВIашагIкхийттача Шташкара цхьаьха зуламера организаци — «минитменаш». Цар керттера декхар — «коммунизмацара къовсам». Герзий дика кхоачам болаш йолча «минитменийн» организаце кIайлагIа Iалашонаш ю лелхаш йолча хIамашта, кийчъю террористий тIема группаш. Американски газеташ тIа кепа етташ адарийнпад дага а доаца хоамаш, царех гучадоал: «тIема совленагIа долча герзий чотах»... США оборона министерствера шоай хьаштдар де «минитменашка дIакхоачийт дувла герзаш, доккхий автоматически герзаш а.

Иштта цIи яккха йиш йолаш я «Сийна бIарг бола имперски маг» Шелтон керте латташ йола Ку-клукс-клан а, дуккхача хана денз Гитлера никъ хьалаьца вола фашист Рокуэлл керте латташ йола «Национально социалистически кIайбарий парти а, иштта кхыяраш а. Царна коммунисташ, негрех бола бахархой, дерригa а прогрессивни мел дар царна гоама хилар бахьан долаш ерригa уж организацеш хьащдолаш да хIама отташ дола гIозараш. Цхьа бахьан доацаш дац 1959-ча шера денз 1965-ча шерага кхаччалца йолча юкъагIа бэрчистий бюджет 130 эзар долларагара 6 миллион долларга кхоачаш дегIаяр а. США ерригaча профашистски группай хIара шерара бюджет, официальни долча хоамех а, 30 миллион доллар я. Уж хьаллоацаш болча бIаьхийча наха кхоссаш йола хIамилг юкъепа йодаш-м хьалъюза хургьяц из бюджет.

БIарча пхиъ йоккха фашистки организацин царел кагегIа йола дукха а группаши я Англе. Уж — Мосли керте латта «Онионистски болам», «Фюрер» Джордан керте латта «Национал-социалистски болам», кхыяраш. Уж лет кагегIа долча къамах болча нахах, цу даькъе жугатехи бос эргаш болча нахахи а леташ, арадоахаш шоай журналаш а да цар. Лондоне а кхыча городашка а цар шоай магазинаш я. Цу магазинашка дохкаш хуа нацистски илеш, Гитлера, Геббелса, Гиммлера къамаьлаш тIадола магитофонни йоазош а хIаьта иштта «Из бакъ вар» яха дешаш тIаяздаь дола Гитлера портреташ а. Европе гIолла немций, французий, итальянций меттала ший «бэлхаш» наха юкъе дIадоаржадеш ва английски фашисташта керте латта Мосли. Из дуккха мах дIабодаш бола беррига неонацистски болх ноагIо ахча доаде дезаш болх ба, цо английски кепайоазонга йиш хулийт царна финансировани еш дола «Тамашне хьасташ» дувца.

1965-ча шера май бетта Стокгольма центрера гучаяьлар тIема кхоачамий склад. Укхаза яр гитлеровски форма а лелаеш. тIема кийчо а еш болча шведски неонацистий штаб-квартира. Iаьдал дIалацара а жугатий, юхе хIама па дуташ, боабаь дIабахара а планаш ювцаш да цигара корадаь документаш. Организаце «фюрер» Бьерн Лундаль а пхиъ кулгалхо кхы а лаьцар. Цхьабакъда, хьагучох, хIама отташ бола нах оарцагIа ца боалаш дисанзар из гIулакх. Лундаль мара ца вусаш, лийцараш беррига а хьахийцар. ХIаьта Лундала дош ца дувцаш массехказза тIехьадаьккхар. ТIеххьара а 1966-ча шера ноябрь бетта судо дийцар цун дош, цхьабакъда, бокъо йоацаш герзаш леладарах 300 крон гIод мара ца тохаш кIалхара валийтар неонациташта керте латтар.

Капиталистически обществе паргIатта Iе а лела а моттиг кийсъенна болча мракобесийн фанатикийн кIезига резерваш яц империализма доал тIалаттача дунен перифереша а. Хьаэцаргья вай масала, «Бродербонд», «Оссева Брандваг», «Сира кочамаш» иштта кхыяраш санна йола расистски Къулбехьен Африкера фашистски организацеш. Ший хана цу организацеша духьала бувзамаш леладора фашистски Германеца, хIанз а тIехь пар уж бувзамаш хьоллоаттаду малхбузенгермански неонацисташца. Бахьан доацаш дац гучабаьнна дуккха а нацистски зуламхой Малхбузен Германера удаш цига дIаухилга а.

Судах удаш дIаихача хьалха хиннача гитлеровцех бIарчча колонеш вIашагIкхийттай Латински Америке. Ший хана къайлагIа цига ваьхав цхьанна хIаманна бехке боаца миллионаш нах боабара бехке хинна Адольф Эйхман. Миччахьа леле а лечкъа цига лел аьнна хеташ да дийна виса керттерчарех нацистски цхьа зуламхо Мартин Борман а. Байдда дIа а баха цига Iеш ба цIи хезза бола тIема зуламхой, масала, Освенциме лор хинна Иозеф Менгеле, Вальтер Рауф, иштта дуккха кхыбараш а.

Дерригача дунен тIа а дIадаьржад фашистски бIехача лазарий кхуврчаш. Шоайла вIаший гIулакхаш хоттa гIерташ, мора бос бола гизга-мазаш дувзаш ба уж.

Эскаре гIулакх деш волча цхьан американцаца хинна цхьа сакъердаме интервью кепатеха арайаьккхар хIанз дукха ха йоацаш «Абенд-цайтунг» яхача мюнхенски газето. Рей Симсон яхачо еннача цу интервьюх гуча да Европе американски герзашцарча низашка ший болх беш йолча куклуксклановций организаце малхбузенгермански неонацисташца бувзам тесса хилар. Уж, йоах Симсона, хьаллоац оаха де лерхIа гIулакхаш, ахчанца новкъостал ду тхона, хIаьта цхьабараш тха мугIарашта юкъе хьачу а ух. Ший аргIанна, аьлар цо, ку-клуксклянаш а ба «Адольф Гитлер даьла санна лоархIаши жугаташца къувсаши»... Интервью енначул тIехьагIа куклуксклановцаша корреспондентагара дIадийхар цо даь йоазош, алхха цу тIа яздаьрий чIоаггIа тоххам баьчул тIехьагIа юхаделар уж йоазош, кепатохийта бокъо а енна. Хьагучох, лаьрхIача гIулакха вIаштIехьъяккха яр из интервью, хIаьта хаьддача пропагандистски декхараш кхоачашде лаьрхIа кепатеха ара а яьккхар из...

Хетаргахьа цу тайпара декхар хьалхашка а оттадаь вIаштIехьдаьккха дар Израиле ве суд яьча нацистски зуламхочун Эйхмана воI — Клаус Эйхман цхьа шу хьалха Малхбузен Германе вохийтилга а. Ше хьалхийначa Аргентинера хьа а вена, шеяьча дуккхача интервьюшка, цхьа лоадам боаца хIама юкъе кхоссача хьисапе, цо дийцар «геттара дика агентурни бувзамаш а долаш, «Гитлера парти елла хиннача принципех» вIашагIъелла а йолаш дунен халкъашта юкъера организаци йолаш я, яхаш. Шоай уйланца уйла уш бола нах неонацистски байракха кIал мамогга дукхагIа вIашагIтоха лерхIаш деш да уж цу тайпара къамаьлаш, аьнна, ца хеталуш виса хала да...

Вешта неофашистски организацей лоархIами цар влиянии башха йоккха яц. БIарчча хьайийца аьлча, кхоачам боллаш хедаенней дукха нах юкъе боацаши цу тIа а юкъе чIоаггIа аьлдит доаллаши йола уж организацеш наха а кхы дукха хьаллоацаш яц. Нийсса кхыча бесса, цар беча балха чIоаггIа духьаленаш ю кхыметтел буржуазни общественносто а кепайоазонаша а.

ТIаккха яйна дIа па йолаш хIана яхал-теш уж фашизма дохьажа йоархIаш? Ший хана бокъонца йохаяь йоллашехьа а. Дунен тайп-тайпарча моттигашка моллагIча куцехьа яьле а дийн а яле гучаяьлача, хестаьча «буржуазни демократе» хьалашца маькара дIатар а луш яхача фашизма йоархIаш. Алхха цхьан хIаманца мара дашха йиш йолаш дац из — низ кхоачача наха юкъе гадаккха а гIоде а гIончий болаш я из фашизм.

Неофашизмана хаьдда декхараш тIа а дехкаш цунга догдоахаш да империалистически буржуазе дукхагIа реакционни а агрессивни а дола гIозараш. Къахьегамхошта эггара низкъалагIча тайпара эксплуатаци лоаттаяра. Шоай рузкъаш совдахара, буржуазни дунен чу шоай оалал оттадара мел эша хьалаши торонаши буржуазни демократе царна Iалаш мел деча юкъагIа цу гIозарашта мегаш я йолаш йола порядок. Цхьабакъда, хьалха лелаяь методаш кхоачам боацаш хуле, монополистически капитал юха а. цкъа цхьан хана Германе санна, кийча хургья мракобесен фанатизман низашна вIашагIкхета ший бокъонца тIагIертарашта духьаларча террорай фашистски диктатурай режим оттае...

Цу тайпара, белгаларча империалистически низаша га а доахаш, мога а деш дунен тIа дIа яржаш я неофашизма зуламера Iатташ — демократенеп прогрессанен духьала лоаттабеча къовсаме империализма резерв а ударни низ а.

А. РАЧКОВ,
(ТАСС).

Оренбургерча хьаьргIа болча чкъаьрий лувцараша шоай салоIа денош Саммара яхача хи тIа доах. Кхыметтел чIоаггIа шелал эттача а ша бац укхаза хих.

Г. Быкова сурт. ТАСС фотохроника.

ДАЙ-НОАНОЙ РАЬЗА БА

Баьцадаараш леладеча «Ассинский» совхоза центральни усадьбе я кховзткъа бера лаьрхIа ясле-беш бIаь ткъо моттиг йола берий беши.

Совхоза кулгалхоша цхьаккха а хIама кходац берашка дика салаIийтара. Берий ясле-шка а берий беша а шортта я бераштa эша ловзаргаш.

— Тха воспитателаша а нянаша а дика гIулакх ду бераштa, — йоах заведующе Косенко Александра Васильевнас. Шоай бераш меца, шийла хург ца хиларах тийша сатийна болх бу цар даьша-ноаноша.

Г. ХАМЗАТОВ.

Брянска юхха хьалха хьадоала баьцадаараш кхедергдола тепличнии ши комбинат хьалъеш латт. «Брянское» яхача опытни боахаме болх бе йолаялийтай цу тайпарча комбината хьалхара аргIа. ХIанз укхаза хьагулъе йолаьй эггара хьалха хьаьнна нарсаш.

СУРТА ТIА: нарсаш хьагулъеш йоалл Злыднева Анастасия.

И. Рабиновича сурт.
ТАСС фотохроника.

Редактора зам.
А. А. МЯКИЕВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. 3-39-11; партийни вахарен культуран отделий — 3-42-30; промышленноста отдела — 3-34-38; юрта боахама отдела — 3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; отделов партийной жизни и культуры — 3-42-30; промышленного отдела — 3-34-38; сельскохозяйственного отдела — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05084 Заказ 1666.